

Bevarande och tillgängliggörande av stötande material

Arkivens hegemoni och alternativa strategier

Shirley Chan

Examensarbete (30 högskolepoäng) i arkivvetenskap för masterexamen inom
ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Ann-Sofie Klareld

År: 2018

Title

Preservation and user accessibility of offensive material: The hegemony of archives and alternative strategies

Abstract

The digital and technical developments within the archive community during the last decades reflect how changes has been made in the conditions of preservation and curation of archive material. This has also raised questions concerning the approach to digital and web based documents within the archival community. The digital and technical developments had a significant impact on the social platforms of the internet with the rise of internet cultures and phenomenons such as the image-board *4chan*.

The image-board *4chan* represents the type of material that raises questions in how archives should handle and curate offensive and controversial material. The aim for this paper is to reflect upon and analyse how both institutions and smaller archival projects handle controversial and offensive material exemplified by *4chan*. The paper will be using interviews with informants from archive institutions and smaller archive projects to construct what kind of approaches there are within the archive community towards web based material with offensive content. The paper will also map how different organisations depending on their social position, reflects in their attitude concerning controversial material in the preservation and curation of the material.

Keywords

4chan; bevarande; diskussionsforum; gallring; informationsvärdering; internet; kränkande; nättroll; stötande; trollning; webbarkiv; webbarkivering

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1. 1 Undersökningens utgångspunkter	4
1. 2 Uppsatsens disposition	5
2. Undersökningens forskningsläge	6
2. 1 Forskning om 4chan och andra sociala nätverk på internet	6
2. 2 Forskning om webbarkivering	8
2. 3 Forskning om arkivarien och arkiven i en digital kontext	11
2. 4 Sammanfattning och eget forskningsbidrag	12
3. Teoretiska perspektiv	13
3. 1 Teoretiskt ramverk för Raymond Williams	14
3. 2 Hegemoni: Alternativ och Oppositionell	15
3. 3 Definition av begreppet stötande	15
3. 3. 1 PUL och dataskyddsförordningen	16
3. 3. 2 Angela Nagle: Transgression	16
3. 3. 3 Stallybrass och White: Hög- och lågkultur	17
4. Metodologiska tillvägagångssätt	18
4. 1 Metodologiska utgångspunkter	18
4. 4 Intervju som insamlingsmetod	19
4. 5 Textanalys som tolkningsmetod	19
4. 5. 1 Analysfrågor	21
4. 6 Urval och arbetsprocess vid insamling av källmaterial	21
4. 7 Etiska överväganden	22
5. Resultat och analys	24
5. 1 Etablerade arkivverksamheter	24
5. 2 Enskilda arkivinitiativ	32
5. 3 Den dominerande hegemonin och de alternativa praktikerna inom arkivsfären	39
6. Slutsats	44
7. Källförteckning	48
8. Bilagor	53
Bilaga 1: formulär för informerat samtycke	53
Bilaga 2: frågemall	57

1. Inledning

Att kommunicera via nätet är idag ett av de vanligaste sätten att interagera med andra människor. De teknologiska landvinningarna och internets expansion gör det möjligt för oss att hålla kontakt med andra, både lokalt och globalt utan att fysiskt ses. Dock har expansionen av internet inte enbart positiva aspekter, utan har även resulterat i uppkomsten av fenomen som näthat. Yttrandefriheten har varit ett centralt begrepp i diskussionen kring huruvida fenomenet ska ses som brott eller inte (Polisen, 2016). Näthat kan bevitnas på de flesta sociala plattformar, men i mångt och mycket koncentreras denna typen av kommunikation till särskilda webbplatser och diskussionsforum.

Ett diskussionsforum som sammankopplas med näthat är *4chan*. Forumet som startades 2003 av Christopher Poole, har 69 underforum med olika teman, allt från sport till japanska tecknade serier. De flesta underforum är strikt modererade och har tydliga regler för vad man får posta och inte (Knuttila, 2011). Vad som utmärker *4chan* som forum är dess låga ingångströskel för användarna. Det finns varken en registreringsprocess eller inloggningsprocedur för att komma åt innehållet på diskussionsforumet. Majoriteten av användare delar på användarnamnet *Anonymous*, vilket gör det nästintill omöjligt att identifiera enskilda användare (ibid).

4chan har varit i ropet gällande näthat på grund av underforumen */b/* (står för "random") och */pol/* (förkortning av "politically incorrect"). Innehållet på */b/* sträcker sig från vardagliga diskussioner till uppladdning av explicita bilder till planering av organiserade masstrollningar¹ mot andra webbplatser och enskilda individer (Knuttila, 2011:3). På underforumet */pol/* finns en stark närvaro av högerextrema åsikter. I jämförelse med de andra underforumen, är modereringen obefintlig på */b/* och */pol/* (ibid).

Sociala nätverk som diskussionsforumet *4chan* och liknande sidor som exempelvis *Flashback* producerar innehåll som balanserar på gränsen mellan provokativt och stötande. Denna typen av material nämns sällan i relation till arkivering av webben. Förutom att studera och utveckla webbarkiveringens praktiska tillvägagångssätt, behöver vi även undersöka innehållet som fångas upp från alla internets olika hörn och skrymslen. Med internets framväxt finns det en relevans i att undersöka hur arkiven hanterar webbaserat material som befinner sig i gråzonen innehållsmässigt. Vad finns det för praktiska och teoretiska verktyg som arkivarier kan använda sig av för att hantera denna typen av material?

¹ Trollning syftar till att provocera eller irritera andra på internet. Ett *nätroll* kan skriva avsiktligt felaktiga påståenden för att skapa förvirring, uppståndelse eller för att luras (Williams, 2012).

1. 1 Undersökningens utgångspunkter

Inom arkivvetenskap är det relativt nyligen som man har börjat undersöka digitalt material ingående, och bland dessa är det ett fåtal som ägnar sig åt att undersöka webbarkivering inom vissa avgränsade områden. Studier om stötande material är föga representerat inom arkivvetenskap, och jag vill därför lyfta fram föreliggande arbete som relevant. Min undersökning kommer att bidra till forskningsområdet kring webbarkivering. Fokus ligger på att kartlägga hur aktörer inom arkivsfären förhåller sig till bevarande, informationsvärdering och tillgängliggörande av webbarkiverat material med stötande karaktär, exemplifierat av 4chan. För att kunna ge förslag på praktiska och teoretiska tillvägagångssätt för arkivarier att hantera webbaserat material som exempelvis 4chan, är det väsentligt att kartlägga existerande strategier för arkivering och informationsvärdering av stötande material som redan finns idag. Därför ligger fokus på själva arkivverksamheterna, både på aktörer som hanterar denna typen av material och på de som inte gör det.

Undersökningens syfte är att utifrån en kritisk ansats studera hur webbarkivering av stötande material ser ut i nuläget och därefter ge förslag på vidare utveckling inom området. I undersökningen kommer jag studera ett spektrum av enskilda aktörer och organisationer, vilket sträcker sig alltifrån enskilda arkivinitiativ till etablerade arkivverksamheter. Fokus kommer att ligga på både etablerade arkivverksamheter och de enskilda arkivinitiativen som utför webbarkivering av material med stötande innehåll från 4chan och liknande sidor. Dessa aktörer har valts ut för att kunna fånga in ett mångsidigt material för analysen där perspektiv utifrån de olika positioner lyfts fram. Att bygga undersökningen på aktörer både ur den virtuella kontexten och aktörer från fysiska arkivverksamheter, är för att kunna kartlägga likheter och skillnader i förhållningssätt kring arkivering av stötande material, och vad för faktorer som kan präglar verksamhetens förhållningssätt.

Undersökningen drivs av två övergripande frågeställningar. Väsentliga arkivaliska begrepp som informationsvärdering, bevarande och tillgängliggörande lyfts fram i frågorna. Första frågan ämnar till att fånga upp aktörernas förhållningssätt och informationsvärdering av webbaserat material med stötande innehåll och tillvägagångssätt för nuvarande hantering. Andra frågan riktar sig till att undersöka bevarandeprocessen och om det finns specifika strategier för tillgängliggörande av material med stötande innehåll. Undersökningens frågeställningar är:

- Hur förhåller sig arkiven till informationsvärdering av webbarkiverat material med stötande innehåll? Vad är deras strategier och praktiker?
- Hur hanteras bevarande och tillgängliggörande av webbarkiverat material med stötande innehåll?

1. 2 Uppsatsens disposition

Uppsatsen består av åtta kapitel. Första kapitlet innehåller inledning och undersökningens utgångspunkter som redogör för syfte och frågeställning. I det andra kapitlet beskrivs forskningsläget som även kommer agera som kontext och avgränsning. I tredje kapitlet redogörs undersökningens teoretiska ramverk, vilket består av begrepp hämtade från Williams, Nagle och Stallybrass & White. Reflektion över den juridiska dimensionen i begreppet stötande kommer även presenteras i detta kapitel. I fjärde kapitlet beskrivs metodologiska tillvägagångssätt som redogör för urval, insamlingsmetod och analysarbete. Femte kapitlet består av analys och jämförelse av informanternas utsagor. Undersökningens sjätte kapitel ger en sammanfattning av analysen och presenterar slutsatsen. Kapitlet kommer även inkludera en reflektion kring forskningsämnet och förslag på vidareutveckling. De sista två kapitlen består av källförteckning och bilagor.

2. Undersökningens forskningsläge

I andra kapitlet presenteras forskningsläget som också kommer agera som undersökningens kontext och avgränsning. Kapitlets tre första avsnitt ger en överblick över tre forskningsområden som är relevanta för undersökningen: forskning om 4chan och liknande sociala nätverk på internet, forskning om webbarkivering, samt forskning om arkiv och arkivarien i en digital kontext. I kapitlets sista avsnitt diskuteras mitt egna forskningsbidrag i relation till nuvarande forskning inom området.

2. 1 Forskning om 4chan och andra sociala nätverk på internet

Inom den svenskspråkiga forskningen om sociala nätverk finns kvalitativa undersökningar inom olika fält att tillgå. I den statsvetenskapliga studien “Svenskhet på flashback forum” (Brandhill, 2015) görs en idealtypsanalys av hur anonymitet kan prägla beteende på internet. Brandhill menar att anonymiteten blir en faktor som främjar framförande av kontroversiella åsikter (Ibid). Forumet *Flashback* tas även upp i den medievetenskapliga undersökningen “Vem är du på flashback forum?” (Demir & Berglund, 2012). I undersökningen lyfter Demir och Berglund fram faktorerna som bidrar till identitetsskapande i diskussionsforum. Internet ger människor chansen att spela en roll långt ifrån eller nära sitt eget verkliga jag. Anonymitet på diskussionsforumen kan vara en faktor som ger möjlighet att experimentera med olika identiteter (ibid). Andra delar av internet har även undersökts, exempelvis i den medie- och kommunikationsvetenskapliga studien “When I go on TOR, I am a completely different person: en kvalitativ intervjustudie om motiven bakom användningen av tor browser och the dark web” (Bryskhe & Dahlberg, 2016). Undersökningen handlar om det krypterade nätverket *Tor* som ger användarna möjligheten att kommunicera anonymt och anses fylla olika sociala och psykologiska behov.

Inom dagens anglosaxiska forskning utgör studierna av internet ett överskådligt område till skillnad från den svenskspråkiga forskningen. Generellt är forskning om internet varierande i val av källmaterial och perspektiv. Det är endast en mindre del av forskningen som har fokus på diskussionsforumet 4chan. Artiklarna analyserar hur forumets struktur och anonymitet präglar användarnas beteende och uttryck. Undersökningarna reflekterar över identitetsskapande på 4chan som knyts an till ett större samhällsperspektiv. Man undersöker hur olika sociala faktorer tar sig uttryck på virtuella plattformar och hur det präglar och reproducerar strukturer eller beståndsdelar av samhället.

I den datavetenskapliga artikeln “Kek, Cucks, and God Emperor Trump:

A Measurement Study of 4chan's Politically Incorrect Forum and Its Effects on the Web” (Hine et al, 2017) görs en kvantitativ komparativ undersökning av diskussionsforumet 4chan där över åtta miljoner inlägg studeras. Studien består av en jämförelse mellan underforumet /pol/ (förkortning av “politically incorrect”) och andra mindre känsliga underforum som /sp/ och /int/ (står för “sports” och “international”). Hine et al. undersöker hur länkar och bilder delas, vilka stötande ord som förekommer, samt hur fördelningen av användare ser ut över världen. Artikelförfattarna lyfter fram att forumets egenskaper som användarnas anonymitet, hur länge inlägg finns kvar på forumet och moderering av inlägg, präglar hur samtalen förs på forumet. Undersökning “Anonymity, pseudonymity, and the agency of online identity: Examining the social practices of r/gonewild” är av kvalitativ karaktär och fokuserar på beteendemönster hos 4chans användarbas (Van der Nagel & Firth, 2015). Van der Nagel och Firth analyserar 4chan utifrån ett genusvetenskapligt perspektiv och menar att de utåtriktade aktiviteterna som utförs på 4chan, som exempelvis trolning, flaming² och doxing³ är knutna till en viss typ av maskulinitet som präglas av sexism och rasism. Anonymiteten används som en temporär identitet där ociviliserat beteende främjas. Användarnas beteendemönster kan ses som en reaktion på vad användarna anser vara samtida normer som präglas av politisk korrekthet (Ibid).

Även artikeln “/B/lack up: What trolls can teach us about race” (Higgin, 2014) är skriven utifrån ett genusvetenskapligt perspektiv med fokus på hur faktorer som etnicitet tar sig uttryck på forumet. Higgin skriver att uttrycken som finns på 4chan kan ses som symptom på ett samhälle med inbyggda rasistiska strukturer. Higgin ger flera exempel på trolningsaktioner som använder sig av historiska rasstereotyper, och som är organiserade av 4chans användare mot andra sociala nätverk. Detta visar på hur 4chans användarbas deltar i en ironiskt postpolitisk och rasistisk diskurs där virtuella rum är präglade av vit heterosexuell maskulinitet (ibid). Dock menar Higgin att subversiva element kan tolkas in i handlingar som exempelvis trolning. Användningen av historiska rasstereotyper exponerar hur flera virtuella rum domineras av vithetsnormen och fördomarna kring rasifierade (Ibid:146). Manivannan undersöker istället hur uttrycken på 4chan grundar sig i misogyni. I “Tits or gtfo: the logics of misogyny on 4chan's random - /b/” (2013) skriver Manivannan om den misogyniska diskursen som 4chan präglas av. Misogyni används för att få kontroll över nya användare som avviker från den hårda jargongen som byggts upp på det anonyma forumet. Nya användare är ofta vana vid sociala plattformar som präglas av identitetsbaserad status och indikatorer på ens verkliga identitet i den fysiska världen, s.k. *offline-identitet*. När användarna tar med dessa element in på 4chan blir de motarbetade genom trolning och flaming (Manivannan, 2013).

Även artikeln “User unknown: 4chan anonymity and contingency” (Knuttila, 2011) tar upp hur anonymiteten och den närmast obefintliga modereringen främjar en viss typ av identitet

² “Flaming” betyder förolämpande kommentarer som innehåller svordomar som används i syfte att attackera en annan individ (Van der Nagel & Firth, 2015:4).

³ “Doxing” består av att en grupp publicerar privat information om en individ på en offentlig sida (ibid.).

på 4chan. Knuttila menar att 4chan skiljer sig från andra sociala nätverk som knyter sig till en offline-identitet. Andra sociala nätverk används för att artikulera användarnas identitet där online-identiteten är tätt sammankopplat med offline-identiteten (Ibid:5). 4chan präglas snarare av en känsla av flyktighet, något som speglas i användningen av forumet (Knuttila, 2011:7). Eftersom majoriteten av 4chans användarbas är anonym är det snarare fokus på användarnas handlingar än individerna bakom (Ibid:9). Knuttila menar att 4chan står utanför den dominerande internet-kulturen, vilket medför både för- och nackdelar. 4chan är ett rum som främjar kreativitet och variation samtidigt som forumet isolerar användarbasen från resten av internet (Knuttila, 2011:7). En annan artikel som tar upp 4chans egenskaper är artikeln "4chan and /b/: An analysis of Anonymity and Ephemerality in a Large Online Community" (Bernstein et al, 2011) som menar att känslan av flyktighet är en följd av forumets struktur där inläggen presenteras i ett flöde. Vidare menar Bernstein att isoleringen från resten av internet tolkas snarare som självutnämnd. Egentligen är 4chan en del av ett större ekosystem online (Ibid). Ytterligare en artikel som handskas med anonymitet är "Immunity from the image: The right to privacy as an antidote to anonymous modernity" (De Zeeuw, 2017). De Zeeuw reflekterar över hur anonymitet kan förstås i samtiden och tar upp 4chan som ett exempel på en definition av anonymitet. 4chan blir en ny sorts privat sfär, fast i en virtuell kontext. Artikeln "A Reprieve from the Panopticon: Spaces without Introspection" (Messner, 2010) undersöker virtuella rum där användarna får utrymme att använda så kallade "counter-technologies" som blir till privata sfärer där ingen samhällelig insyn finns. Messner tar upp 4chan som ett sådant exempel. Anonymiteten på 4chan bidrar till att skydda individen samtidigt som den skapar ett slags pseudo-frihet som bidrar till normöverskridande beteenden av olika slag.

2. 2 Forskning om webbarkivering

Det finns en del studier kring webbarkivering där man diskuterar hur man ska kunna bevara och tillgängliggöra material utifrån internets premisser. Internet främjar möjligheten för användare att själv publicera information. Både i svensk och internationell kontext finns det flera undersökningar att tillgå inom arkivvetenskapen och ABM. Forskningsfältet är disparat och brett. Som avgränsning har jag valt att fokusera på fyra artiklar som lyfter fram kärnan i utmaningarna och förändringarna som arkiven står inför.

I artikeln "The evolution of web archiving" (Costa, Gomes & Silva, 2017) sammanfattas den utveckling som webbarkivering har genomgått. Dock menar Costa, Gomes och Silva att den digitala informationen som genereras på internet är dynamisk till sin karaktär och således svår att arkivera. En stor mängd försvinner varje dag, 80% av webbplatserna på internet är inte tillgängliga i deras ursprungsform efter ett år. Informationen på nätet försvinner lika snabbt som den publiceras, vilket riskerar att skapa kunskapsluckor om vår samtid för framtida generationer. Ett annat problem är den snabba utvecklingstakten av digitala och tekniska program som bidrar till att äldre format blir icke-läsbara. Därför menar Costa,

Gomes och Silva att det är viktigt att redan nu bygga upp bevarandestrategier för data som produceras på internet. Juha Hakala påpekar i "Archiving the Web: European experiences" (2004) att digitaliseringen och den samtida tekniken skapar utmaningar som inte enbart är av teknisk art utan även politisk. Lagstiftningen kring digitalt bevarande behöver främja att ABM-institutioner och organisationer ska kunna bibehålla sitt uppdrag även i en digital och webbaserad kontext (Hakala, 2004).

Costa, Gomes och Silva lyfter fram att det under 2017 fanns åtminstone över sextio webbarkiveringsinitiativ inom ABM av både statliga och privata instanser. Tillsammans bevaras ungefär mer än fem miljarder filer som ständigt ökar i takt med produktionen av data. Trots att webbarkivering har varit i ropet sedan 1996 finns begränsade kunskaper och resurser inom området. Anpassningen är svår till den nuvarande teknologin då man inte vet vilka framtida trender, behov och preferenser som användarna har. Costa, Gomes och Silva påpekar att enbart en liten mängd av all data som produceras på internet faktiskt hamnar i slutarkiv (Costa, Gomes & Silva, 2017:192). Många av de existerande webbarkiven är selektiva i vad som bevaras. Många initiativ fokuserar på de delar av internet som känns relevanta utifrån deras egna perspektiv. Urvalet baseras på multipla faktorer som kan utgå ifrån allt från aktuell relevans i samtiden, till tematiska urval som koncentreras på dokumentation kring vissa händelser (Ibid:200).

Arkivering av webbsidor görs med hjälp av bland annat webbcrawling eller webb-harvester. En webb-harvester är en programvara som hämtar och bevarar webbaserat innehåll utifrån vissa förbestämda parametrar som användaren väljer (Hakala, 2004:177). Hakala menar att med användningen av denna typ av metod som delvis är automatiserad, kan större mängder av information från webben hämtas. Bland annat används denna typen av teknik på Kungliga Biblioteket i deras webbarkiveringsprojekt kallat "Kulturarw3" (Ibid:178). Costa, Gomes och Silva påpekar att många webbarkiv har egna system för insamling, men att det finns flera etablerade program som *The Heritrix* och *NutchWAX* som används av The Internet Archive. Dessa program stödjer fulltext- och URL-sökningar (Costa, Gomes & Silva, 2017:203). Hakala lyfter fram att trots insamlingsverktygens fördelar, finns en hel del brister i nuläget. Risken är att skadliga dokument som exempelvis spam och olagligt innehåll samlas in. I nuläget krävs manuell filtrering för att minska den olagliga delen i det insamlade materialet (Hakala, 2004:179).

En annan aspekt med webbaserat material som undersöks är hur materialet främjar sammanslagning av tidigare separata institutioner som bibliotek, museum och arkiv för att kunna hantera datans olika format. Webbarkiven är ett tydligt exempel på en sådan sammanslagning eftersom man hanterar material av multimodal karaktär. Dock uppstår en problematik i indexeringen av materialet där man behöver hitta andra strategier för att kunna göra materialet sökbart för användarna. Att använda metadata för att beskriva och skapa sökingångar är inte svårt att applicera på material i webbarkiven. Dessa mer traditionella

metoder är anpassade för samlingar av fysiska föremål eller för information som inte har samma expansionstakt som webbaserad data (Costa, Gomes & Silva, 2017). Costa, Gomes och Silva får medhåll från Edgar Crook i "Web archiving in a Web 2.0 world" (2009) som menar att arkiven behöver utvecklas i och med framväxten av nya teknologier och formeringen av webb 2.0. Rutiner och riktlinjer behöver skapas för webbarkiverat material, som kan bli etablerade och upprätthållna på samma sätt som med material i fysiska arkiv. Crook poängterar att arkiven kommer konsekvent alltid behöva på förhand identifiera material vid insamling, i och med de högteknologiska förutsättningarna och med den hastighet som utvecklingen går i. På grund av materialets dynamiska och föränderliga karaktär blir det svårt att få en överblick av den mängd arkivbildare som finns på internet. Därför kan man inte applicera de nuvarande rutinerna för fysiskt bevarande på webbarkiverat material (Crook, 2009:835).

Maria Kallberg i "Archivists 2.0: redefining the archivist's profession in the digital age" (2012) lyfter fram hur utmaningar med digitalt material hanteras inom offentliga verksamheter. Digitaliseringen möjliggör för informationsanvändning på sätt som inte har varit möjliga förr. Den gradvisa övergången till elektronisk information har förändrat interaktionen mellan medborgare och institutioner och präglat administration inom offentlig verksamhet (Ibid). Material som skapas digitalt, används i offentliga verksamheter både internt och externt. Utmaningar skapas kring hantering av känslig information i det digitala informationsutbytet som sker mellan olika parter. Dock menar Kallberg att de tillgängliga riktlinjerna för hantering av känslig information är bristfälliga (Kallberg, 2012:110).

Sökingångar och användarvänligt gränssnitt är andra faktorer inom webbarkiv som lyfts fram. Många sökmotorer uppdateras inte frekvent och har bristande sökingångar som inte är optimala (Costa, Gomes & Silva, 2017:192). Det finns ett flertal metoder som används i nuläget även om det finns svårigheter med indexeringen. Fulltext är det vanligaste sökformatet. Sökmotorer för fulltext har påverkat hur sökningar görs på internet, vilket i sin tur präglar hur information tillgängliggörs inom ABM. Costa, Gomes och Silva påpekar dock att fritext är den mest bristfälliga sökmetoden. Andra exempel är bland annat *Wayback Machine* som har en sökfunktion som presenterar resultaten i en lista som är kronologiskt ordnad. En annan form av sökingång är baserad på metadata, där man hittar material med hjälp av sökattribut som exempelvis kategori och tema (Ibid). Costa, Gomes och Silva påpekar att flertal webbarkiv tillgängliggör material direkt, samtidigt som gallring sker på förfrågan från användarna. Vissa arkiv tillgängliggör enbart metadata för deras samlingar där utlämning sker i samband med specifika förfrågningar gällande forskningsärenden (Costa, Gomes & Silva, 2017:192).

Kallberg skriver att arkivarier behöver arbeta proaktivt för att förstå vilka premisser som digitalt och webbaserat material vilar på. Fokus ska ligga på att dokumentera materialets ursprungskontext, något som bidrar till förståelse för hur användningen och

tillgängliggörande av handlingen ska ske (Kallberg, 2012:110). Kallberg påpekar att en av utmaningarna för arkivarier i samtiden är att lyfta upp digitala handlingar till samma status som fysiska dokument. I takt med den digitala utvecklingen som sker inom arkiv kommer tekniken hamna i fokus. Risker som kan uppstå i samband med mer teknikfokus, är att arkivarier blir eftersatta, och samtidigt öppnas det upp möjligheter för andra yrkesgrupper som är mer bevandrade i teknik. Arkivarieyrket behöver därför stärka sina kunskaper kring digitaliseringen och hålla sig uppdaterade gällande bevarande-teknologin (Ibid:112).

2. 3 Forskning om arkivarien och arkiven i en digital kontext

Forskning kring arkivarie-rollen och arkiven sätts oftast i relation till samtidens förändrade förutsättningar för informationshantering. Jag kommer lyfta fram särskilda aspekter inom detta forskningsområde som fokuserar på arkivariens subjektivitet och hantering av digital information.

Av den forskning där fokus ligger på arkivarien, är det relevant att nämna Terry Cook som har skrivit flera artiklar på ämnet. I "Archives, records and power: From postmodern theory to archival performance" (Cook & Schwartz, 2002) anses arkivarier bidra till att producera och reproducera minne. Arkiven är kontextbaserade och beroende av arkivarien och dess samtida förutsättningar. Därför är arkiven i sig själva inte neutrala. Cook och Schwartz menar att varken teknologi eller vetenskap är neutralt, vilket även gör sig gällandes för arkiven. Dessa fenomen har blivit naturaliserade och ses därför som objektiva sanningar. Cook och Schwartz påpekar att den samtida arkivarien behöver erkänna det subjektiva elementet i hantering av arkiven. Transparens lyfts fram som en viktig faktor för att motverka ensidigt bevarande. Arkivarien behöver motivera och redogöra varför vissa val görs framför andra. I artikeln "Fashionable Nonsense or Professional Rebirth: Postmodernism and the Practice of Archives*" (Cook, 2001) redogör Cook hur det postmoderna paradigmet präglar arkiv och arkivariens roll. Cook skriver att man behöver frågå den tidigare föreställningen av arkiv som objektiv och att narrativ i arkivens samlingar framgår naturligt. Cook lyfter fram att arkiv är dynamiskt och visar på fler narrativ än ett. Arkivarien påverkar arkiven lika mycket som arkivbildaren och forskaren. Begrepp som *Respect de Fonds* genomsyras egentligen av samtiden som den används i. Arkivariens roll och traditionella arkivbegrepp behöver omformuleras. Fokus bör ligga på att fånga upp de olika processer som i sin tur genererar dokument. Cook trycker även på interaktion med grupperna som arkiven säger sig representera och där samhälleliga maktrelationer behöver uppmärksammas.

En annan studie som vidareutvecklar tanken kring arkivens roll i samhället är undersökningen "The Role of Participatory Archives in Furthering Human Rights, Reconciliation and Recovery" (Gilliland & McKemmish, 2014). Artikeln presenterar en modell för hur deltagande arkiv ska fungera. Olika grupper ska få vara med i processen och konsulteras i hur deras arkivmaterial ska tillgängliggöras. Gilliland och McKemmish diskuterar hur modellen

bidrar till att arkivbildaren får rätt att ta bort sina egna handlingar ur ett arkiv, och hur detta bör hanteras (Ibid). I “Dead on arrival impartiality as a measure of archival professionalism in the twenty-first century” (Gilliland, 2016) föreslår Gilliland att arkivarien ska använda subjektiviteten till sin fördel. Vidare undersöker både Cook och Gilliland hur arkiven och arkivarien ska förhålla sig till samhälleliga förändringar. Båda framhåller hur subjektivt präglade arkiven egentligen är. Vad Cook och Gilliland lyfter fram kring arkivariens subjektivitet är relevant i relation till min undersökning, då problematiken kring webbarkivering delvis ligger i den mängd information som finns tillgänglig på internet och att den är svår att sälla i. Dock knyter deras forskning inte subjektiviteten till någon konkret problematik som kan dyka upp i arkivariers praktik. Vad som behövs är mer djupgående forskning som utforskar arkivariens subjektivitet och vad den har för uttryck på en konkret nivå.

Andra relevanta arkivvetenskapliga studier för den här undersökningen fokuserar på hur bevarande av digitala handlingar ska ske, exempelvis “Preserving the Authenticity of Contingent Digital Objects: the InterPARES project” (Gilliland-Swetland & Eppard, 2000), som problematiserar begreppen *bevarande* och *autenticitet* i relation till digitala objekt samt hur man kan skapa metoder för långsiktig bevaring som skyddar dess integritet. En annan undersökning som lyfter fram hur ABM-verksamheterna ska förhålla sig till digitaliseringen är “Archival transitions: some digital propositions” (Snickars, 2009). Skiftet från fysiska objekt till digitala objekt leder till att arkiven behöver fokusera på att skapa åtkomst för användare där metadata spelar en nyckelroll. I “Documenting virtual world cultures: memory-making and documentary practices in the “city of heroes”-community” (Sköld, 2015) studerar Sköld hur minne skapas i virtuella världar, med fokus på dataspelet “City of Heroes”. Artikeln undersöker även hur man ska bedriva forskning inom virtuella världar ur ett arkivvetenskapligt perspektiv. Sköld ser hur virtuella nätverk använder sig av tekniska verktyg och sociala plattformar för att bevara information kring spelarnas kollektiva minne. Insamlingen av minnen från spelet “City of Heroes” utfördes på forumet *Reddit*. Skölds studie redogör för hur teknologi och internet möjliggör nya former av bevarande, och hur arkivarier behöver upphöja statusen på digitala handlingar som produceras utanför traditionella organisationer och andra fysiska sociala kategoriseringar.

2. 4 Sammanfattning och eget forskningsbidrag

Det framgår tydligt i forskningsöversikten att det existerar luckor inom forskningen om webbarkiv i relation till stötande material. Dock finns ett fåtal projekt som tar upp liknande ämnen. Nätverket DOSS - Dokumentation av Samtida Sverige är ett nationellt nätverk för yrkesverksamma inom ABM-fältet som arbetar med samtidsdokumentation inom museer och arkiv. Skriften “Känsliga och svåra teman vid samtidsdokumentationer, erfarenheter, etik och metod” (Fredriksson, Stenström & Hallberg, 2014) tar upp problem som kretsar kring hur man ska hantera utsagor som är känsliga. I artikeln “The future is ours” (Nicolic, 2017)

omnämns samarbetet “Flyktingdokumentation” som startades upp hösten 2015, där mottagande av flyktingar i Sverige dokumenterades. Nicolic påpekar hur denna typen av händelser utmanar emotionella, organisatoriska och etiska aspekter av olika delar av samhället, bland annat ABM-verksamheterna. Studenter från ABM-Masterutbildningen i Lund deltog genom att dokumentera hur flyktingmottagandet skildrades på sociala medier. Insamlingen av material inkluderade alltifrån hur Facebook-grupper användes som ett verktyg för att organisera stöd för de nyanlända, till rasistiska utlåtanden från diverse diskussionsforum (Ibid). Den sistnämnda delen av projekten är särskilt relevant för min undersökning, eftersom projektet berör hantering av känslig information som har stötande innehåll.

Ovannämnda projekt är välbehövda tillskott inom forskningsområdet, då det är få publikationer som behandlar det obekväma som produceras av individer och grupper, som exempelvis rasistiska utlåtanden och trolning. Ännu mer sällan ser man forskning om hur arkivarien ska förhålla sig till den typen av material i en digital kontext. Ett exempel som tar frågan ett steg längre än ovan nämnda studier och projekt, är en konferens kring stötande material som hölls på Liverpool University Centre for Archive Studies under början av maj 2018. Konferensens fokus var problematiken kring hur arkivarier ska förhålla sig till arkivmaterial som är rasistiskt. Under konferensen hölls workshops i utveckling av hur arkivering och hantering av denna typ av material ska utföras (Lowry, 2018).

Frågan kring stötande material börjar tas upp inom den arkivvetenskapliga forskningen, men problemställningen är långt ifrån färdigutvecklad. Därför anser jag att min undersökning är relevant, och att den fyller en lucka inom den arkivvetenskapliga forskningen. Uppsatsen undersöker och kartlägger hur arkivarier förhåller sig till stötande material som befinner sig precis inom gränsen för lagstiftningen. Fokus ligger på material vars innehåll befinner sig i den moraliska gråzonen som inte alltid är enkel att definiera. Det blir särskilt svårt med tanke på att gränsen för vad som anses stötande både är flytande och subjektiv. Min undersökning lyfter fram hur premisserna i denna problematik ser ut i samtiden och kan därmed ge en grund för framtida forskning inom samma område. Undersökningen har således en tydlig samhällsrelevans. Efter socialdemokraternas åtstramning inom migrationspolitiken under våren 2018 och på grund av den mängd högerextrema tendenser som uttryckts både i Europa och i USA under de senaste åren, är det mer än aktuellt att undersöka hur arkiven ska hantera och dokumentera vad som sker i samhället (Berglund & Holm, 2018)

3. Teoretiska perspektiv

För att kunna lyfta fram olika positioner inom arkiv och hur de står i relation till varandra, har jag valt Raymond Williams tolkning av *hegemoni* som utgångspunkt för undersökningens teoretiska perspektiv. I artikeln “Bas och överbyggnad i marxistisk kulturteori” (1997) presenteras begreppet, som redogör för hur olika hegemoniska kulturer kan stå i relation till

varandra och om dynamiken mellan dem. Det bör uppmärksammas att Williams tolkar begreppet ur ett makroperspektiv. Williams analyserar därför hela samhället, medan min undersökning enbart fokuserar på arkivsfären. Trots detta kan hegemonibegreppet appliceras i min undersökning då Williams anser att de hegemoniska processerna existerar inom alla områden i samhället och bör därtill även genomsyra arkivsfären.

3. 1 Teoretiskt ramverk för Raymond Williams

För att kunna förstå hur Raymond Williams tolkar begreppet *hegemoni*, kommer jag redogöra för grunderna av den traditionella marxistiska ontologin och Williams kritik mot den. De traditionella marxistiska begreppen som *bas*, *överbyggnad* och *social totalitet* är inte direkt relaterade till undersökningens teoretiska perspektiv men behöver redogöras för att kunna förstå Williams hegemonibegrepp.

Williams problematiserar den förenklade bilden inom tidigare marxistisk teoribildning av förhållandet mellan grundbegreppen *bas* och *överbyggnad*. Begreppen *bas* och *överbyggnad* används för att analysera hur samhället är uppbyggt med fokus på materiella och ekonomiska förutsättningar som skapar människors levnadsvillkor i samhället. Basen definieras som de samhälleliga ekonomiska förhållandena. Basen skapar sedan överbyggnaden som är direkt bestämd av den. Överbyggnaden definierar hur kulturen inom samhället ska se ut. Williams beskriver att det är en förenklad syn på relationen mellan överbyggnad och bas där tidigare marxistiska teoretiker anser att det enbart finns ett ensidigt utbyte (Williams, 1997:311 ff). Aktiviteter som skapas i överbyggnaden behöver inte vara en direkt reproducering av basen. Williams skriver att relationen mellan basen och överbyggnaden inte kan antas vara direkt. Korrelationen är dynamisk och är alltid utsatt för fördröjningar och komplikationer (ibid).

Enligt Williams är basen inte statisk utan borde ses som en process. Williams menar att tolkningen av begreppen *bas* och *överbyggnad* bör fokusera på dynamiken mellan begreppen. Williams lyfter fram att varken överbyggnad eller bas är direkta statiska avspeglningar av varandra eller abstrakta ting (Williams, 1997:312). Williams tolkning av dynamiken mellan överbyggnad och bas är relevant för den här undersökningen eftersom den dynamiska faktorn erkänner rörlighet och möjlighet till förändring, något som är viktigt att titta på inom arkivvetenskap då arkiven och dess premisser står i relation till förändringar som sker i samhället .

Enligt begreppet *social totalitet* definieras samhället som en totalitet av praktiker. Dessa olika praxis interagerar, relateras och kombineras där faktorn "intention" spelar stor roll (Williams, 1997:314). Dessa intentioner kan liknas vid normer och värderingar. Varje samhälle är en komplicerad helhet av praktiker som karakteriseras av en specifik organisation och struktur. Principerna för organisationen och strukturen kan ses som direkt relaterade till att vissa sociala intentioner definierar samhället (Ibid:315).

3. 2 Hegemoni: Alternativ och Oppositionell

Enligt Williams kan begreppet social totalitet användas för att lyfta fram dominerande hegemonier eftersom hegemoni förutsätter existensen av något som har formen av en totalitet. Hegemonin genomsyrar samhället i en sådan omfattning att den rentav konstituerar det sunda förnuftets innehåll och gränserna för den (Williams, 1997:316). Williams betonar att begreppet hegemoni ska benämnas i plural och inte i ental. Det finns en hierarki bland hegemonierna, där vissa genomsyrar samhället mer än andra. Williams menar att hegemonins interna struktur är högst komplex och behöver kontinuerligt förnyas, nyskapas och försvaras. Dominerande hegemonier kommer ständigt att ifrågasättas, vilket i sin tur leder till att de i vissa avseenden modifieras (Ibid). Undersökningen använder hegemonibegreppet för att kartlägga hur de olika arkiven är positionerade i relation till varandra.

Begreppet *Infogningsprocessen* används för att kunna identifiera och förstå en verksam och dominerande hegemoni. Williams lyfter fram att dominansen handlar om selektivitet: att vissa meningar och viss praxis väljs ut från ett stort möjligt område av förflutet och nutid, vilket innebär att andra meningar och praxis förbigås och utesluts. Det finns även en del meningar och praxis som omtolkas, späds ut eller stöps i former som inte motsäger utan stödjer den dominerande kulturen (Williams, 1997:316). Infogningsprocessen används i min undersökning för att kunna identifiera vilka positioner inom arkivsfären som dominerar, samt vilka motsägelser som kan uppstå.

Williams lyfter fram att det finns ett flertal faktorer som visar på dynamiken mellan olika hegemonier. Dessa faktorer beskrivs av begreppen *alternativa* och *oppositionella* som båda förhåller sig till den dominerande hegemonin. Williams gör en åtskiljning mellan alternativ och oppositionell. Begreppet alternativ finner andra sätt att existera utanför den dominerande hegemonin och gör ingen ansats till att förändra den hegemoni som dominerar. Oppositionell är mer kritisk och vill förändra samhället i grunden. Williams menar att oppositionell är en politisk praxis men att den kan bli revolutionär. Även om Williams gör en åtskillnad mellan alternativ och oppositionell, är gränsen mellan dessa begrepp oftast diffus i praktiken (Williams, 1997:316). Begreppen alternativ respektive oppositionell används i min undersökning för att definiera hur de enskilda arkivinitiativens position ser ut i relation till de etablerade arkivverksamheterna, samt hur respektive position präglar definitionen och hanteringen av stötande material.

3. 3 Definition av begreppet *stötande*

För att kunna undersöka hur olika aktörer inom arkivsfären förhåller sig till hantering av stötande material, krävs en redogörelse av vad undersökningen lägger för betydelse i begreppet *stötande*. I detta avsnitt kommer gråzonen mellan det subjektivt

upplevda och lagstiftningen att definieras. Begreppets juridiska dimension kommer redogöras utifrån personuppgiftslagen och kommande dataskyddsförordning. Definitionen av begreppet stötande som undersökningen utgår ifrån är Angela Nagels begrepp *transgression*. För att förankra Nagels begrepp i en större samhällelig kontext relaterar jag också till Stallybrass och Whites teori om *hög* och *låg kultur*.

3. 3. 1 PUL och dataskyddsförordningen

Begreppet stötande behöver sättas i relation till personuppgiftslagen 1998:204 (förkortas till PUL). PUL kommer att ersättas av dataskyddsförordningen den 25 maj 2018 (Jilderyd, 2017). Syftet med PUL är att skydda den personliga integriteten i fall av kränkning i behandling av personuppgifter. I paragraf 13 § “Förbud mot behandling av känsliga personuppgifter” definieras vad som anses känsligt, samt potentiellt kränkande. Det innefattar faktorer som ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, samt information rörande hälsa och sexualliv. Det är enbart när individen har uttryckligen gett sitt samtycke som användningen av den här typen av information får utföras. PUL lyfter även fram att dessa bestämmelser inte hindrar att informationen tas om hand av en arkivmyndighet. Känsliga personuppgifter som bevaras i arkiv används för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål. Dock ska användningen av informationen ta hänsyn till individens intressen, vilket exempelvis anonymisering kan främja (PUL 1998:204).

Dataskyddsförordningen innehar samma bestämmelser kring vad som definieras som känsliga personliga uppgifter. Tillägget är att individen har rätt till att skydda sina personuppgifter. Det innebär en förstärkning av den enskildes rättigheter och förtydligar skyldigheten och ansvaret för parten som behandlar personuppgifterna (Jilderyd, 2017).

PUL och dataskyddsförordningen sätter upp juridiska ramverk för definitionen av stötande i generella termer. Lagstiftningen kan ses som formaliserade av moraliska principer eftersom en tydlig gränsdragning sätts upp för vad som anses personligt och offentligt. Frågan är hur gråzonen som finns mellan det subjektivt upplevda och lagstiftningen ska definieras?

3. 3. 2 Angela Nagle: Transgression

I “Kill all normies: online culture wars from 4chan and tumblr to trump and the alt-right” (2017) definierar Angela Nagle ovannämnda gråzon. Nagle använder begreppet *transgression* som synonymt med begreppet stötande. Transgression definieras som gränsöverskridande i sociala termer och avvisande av vad som anses dominerande (Nagle, 2017:31). Nagle anser att 4chans provokativa karaktär och jargong kan härledas tillbaka till ett flertal historiska och litterära influenser vars gemensamma nämnare är avvisande av det dominanta (Ibid).

Nagle poängterar att begreppet transgression tidigare varit associerat med vänsterradikal politik och kopplas samman med rörelser som feminism och situationism. Rörelserna syftade till att omdana patriarkala strukturer respektive en tro på ett samhälle bortom kapitalismen (Nagle, 2017, 36ff). Nagle menar att begreppet transgression, trots dess historiska kopplingar till vänstern, är ett begrepp som är ideologiskt flexibelt och är av ombytlig natur. 4chans kultur anses frigöra forumets användarbas från en "politisk korrekthet" som västvärlden präglas av. "Politisk korrekthet" innebär att idéer som feminism, mångkulturalism, kulturell liberalism och socialism anses tagit över samhällets normer och värderingar (ibid:38). 4chans användarbas avvisar den dominerande kulturen genom uttryck av disparata element, allt från konservatism och extremhögern till anti-moralism, ironi och groteskhet (Nagle, 2017:39). Nagle är skeptiskt till att koppla samman denna typ av stötande uttryck på 4chan med traditionell högerextremism eftersom 4chan använder sig av en jargong som betonar gränsöverskridande och nonkonformitet. Detta skiljer sig från extremhögern som präglas av en vurm för nationalstaten och dess historicitet (Ibid:28).

Nagle lyfter fram att 4chan skiljer sig från tidigare gränsöverskridande strömningar genom att aktiviteter på forumet inte har något tydligt syfte eller mål förutom själva gränsöverskridandet (Nagle, 2017:37). Uttrycken från 4chans användarbas är den typen av moraliskt stötande som är svår att definiera och som inte kan fångas upp av lagen. 4chans kultur och användning av internet är därför intressant att diskutera ur ett arkivperspektiv. I min undersökning används Nagles definition av stötande för att tydliggöra vad det är för typ av stötande material som åsyftas när jag undersöker förhållningssätt hos aktörerna inom arkivsfären.

En anmärkning som bör lyftas fram är 4chans marginella karaktär och hur gruppen står i opposition till det dominerande, gör att den skiljer sig från andra marginella grupper. 4chans marginella karaktär kan inte likställas med andra gruppers förtryck i samhället. Andra marginella grupper präglas av sociala faktorer som ser annorlunda ut i jämförelse med 4chans användare. Användarna på 4chan är i många avseenden en privilegierad grupp som snarare ger uttryck för samhälleliga maktstrukturer än upplevt förtryck (Van der nagel och Firth 2005; Higgin 2014; Manivannan 2013).

3. 3. 3 Stallybrass och White: Hög- och lågkultur

Nagle skriver att användarna på 4chan sätter sig själv i dikotomi med vad de anser vara den dominerande kulturen, för att visa på sin egen marginella status. I den kultur- och litteraturvetenskapliga studien "The politics and poetics of Transgression" (Stallybrass & White, 1986) analyseras karnevalen som en symbol för radikalt gränsöverskridande mot hierarkier och hegemonin. Det groteska och gränsöverskridande som uttrycks i karnevalen blir som en kritik av den dominanta ideologin som har bestämt vad som anses högt och lågt. Stallybrass och Whites analys av karnevalen har likheter med hur kulturen på 4chan positionerar sig (Nagle, 2017:35).

Stallybrass och White menar att diskurser som anses högt värderade oftast är associerade med sociala grupper i samhället som har makt och auktoritet. Dessa kan skapa dominerande definitioner av vad som anses överlägset och underlägset för att kunna bibehålla sitt maktanspråk. Genom att framställa det låga som icke-respektabelt, är framställningen av en annan grupp central och väsentlig för konstruktionen och identiteten av den höga kulturen (Stallybrass & White 1986:4 ff).

Stallybrass och Whites definition av hög- och lågkultur används i kombination med Williams i min undersökning för att visa på hur skiljelinjen mellan olika grupperingar skapas. Uppdelningen mellan hög- och lågkultur påvisar hur sociala, kulturella och ekonomiska faktorer samverkar i samhälleliga kategoriseringar, vilket präglar specifika områden som arkivfären. Användningen av teorin kring hög- och lågkultur kan lyfta fram aspekter kring hur relationen mellan etablerade arkivverksamheter och enskilda arkivinitiativ ser ut.

4. Metodologiska tillvägagångssätt

Detta kapitel kommer beskriva undersökningens metoder för insamling och tolkning av material. Inledningsvis kommer undersökningens metodologiska utgångspunkter att presenteras, efteråt följer redogörelse av textanalys, som används som tolkningsmetod för källmaterialet. Sedan följer beskrivning av urval och presentation av materialet. Kapitlet avslutas med etiska överväganden kring intervju och textanalys som val av metod.

4. 1 Metodologiska utgångspunkter

Metoderna som har valts för min undersökning är av kvalitativ karaktär. Intervjuer utgör källmaterialet för undersökningen och kommer sedan tolkas med hjälp av textanalytiska verktyg som analysfrågor med tillhörande diskusanalytiska begrepp. I "Handbok i kvalitativa metoder" (Ahrne & Svensson, 2011) görs en gränsdragning mellan kvalitativ och kvantitativ metod. Ahrne och Svensson menar att olika metoder ger upphov till olika typer av data. Kvantitativa metoder ger statistik och siffror medan kvalitativa metoder kan ge data i form av yttringar eller redogörelser av ett visst fenomen. Kvalitativ metod kan användas för att studera det underförstådda eller mindre förnimmelser samt intentioner och hur makt opererar (Ibid:12). Det skapar även utrymme för att använda analysmodeller som är anpassade till den specifika undersökningen. Jag har skapat en modell som är anpassad för att besvara undersökningens problemformulering och tillhörande frågeställningar. Delar från respektive vald metod - intervju och textanalys, har kombinerats för att lyfta fram relevant information ur källmaterialet.

4. 4 Intervju som insamlingsmetod

Intervju är en användbar metod för att samla kunskap om sociala miljöer och förhållanden som råder i miljön. Intervjuerna består av ett flertal steg, som exempelvis planering och transkribering. Dessa steg behöver utföras innan materialet kan analyseras. Intervjuerna kräver även förberedelse inför intervju eftersom det krävs en förförståelse av informanten och dess miljö (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011:36ff).

Mina intervjufrågor kommer syfta till att analysera och identifiera informanternas förhållningssätt till stötande material i relation till arkivering och tillgängliggörande. Intervjutekniken som används för min undersökning är semistrukturerat samtal med tillhörande intervjuguide. Intervjufrågorna är baserade på intervjuguiden som är kopplad till undersökningens syfte och problemformulering. Nyckelord som redogörs i intervjuguiden är exempelvis stötande, som sätts i relation till arkivbegrepp som urval, gallring och tillgängliggörande. Intervjuguiden möjliggör att intervjuerna bibehåller en röd tråd under samtals gång, och agerar även som övergripande samtalsstöd åt intervjuaren.

Intervjunfrågorna är öppna frågor som informanten kan associera fritt kring. Frågorna tar hänsyn till hur respektive informant arbetar, och möjliggör att de kan utgå från sin egen situation. Intervjufrågorna för respektive informant kommer att beröra samma teman, samt innehålla ett antal standardiserade frågor som justeras beroende på vad för typ av verksamhet som informanten befinner sig inom. Min roll som intervjuare kommer främst bestå av att ställa frågor och leda samtalet framåt (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011:39).

4. 5 Textanalys som tolkningsmetod

Till undersökningens hjälp kommer jag använda textanalys som metod för att extrahera relevant information ur källmaterialet. Jag kommer redogöra för textanalysens diskursanalytiska ramverk och motivera hur användningen ska ske i min undersökning. I "Texter i vardag och samhälle" (Boréus, 2011) anses textanalys ge en inblick i hur föreställningar och relationer mellan olika grupper uttrycks i såväl samhället som i en avgränsad social miljö. Textanalys skapar förståelse av de faktorer som bidrar till att skapa och upprätthålla vissa identiteter (Ibid:132). Boréus skriver att forskaren behöver ha förförståelse och överblick över materialet i förarbetet innan man analyserar källorna på ett mer systematiskt sätt. Jag kommer använda analysfrågor i kombination med undersökningens teoretiska perspektiv för att uttolka kategoriseringar i informanternas utsagor (Boréus, 2011:138).

Analysfrågorna i min undersökning tar avstamp från ett diskursanalytiskt ramverk som presenteras i "Diskursanalys som teori och metod" (Winther Jörgensen & Phillips, 2000). För

att förstå strukturen och uppbyggnaden av undersökningens analysfrågor behöver Winther Jörgensen och Phillips ramverk redogöras. Enligt Winther Jörgensen och Phillips kan strukturen av samhället och dess olika delar ses som områden med olika former av diskurser. Diskursen är fullständigt konstituerande för vår uppfattning av den sociala verkligheten. Diskurser är inte slutna och statiska enheter. Att kombinera diskursanalytiskt ramverk med intervjuer gör att fokus ligger på informanternas utsagor i egenskap av *artikulationer*. Utsagorna kan ses som tillfälliga interventioner som ingriper och strukturerar om betydelser på oförutsägbara sätt (Ibid:36). Språket har en grundläggande instabilitet som gör att betydelser aldrig kan bli fixerade. Premissen är att sociala fenomen aldrig är färdiga eller totala eftersom dess betydelse aldrig slutgiltigt fixeras. Respektive diskurs representerar ett bestämt sätt att uppfatta den sociala världen och diskurserna kämpar mot varandra för att uppnå hegemoni (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:36).

Ett väsentligt begrepp inom diskursanalys är *diskursordning* som betecknar ett socialt rum där olika diskurser täcker samma terräng. Diskursordning kan användas för att ringa in diskurser inom ett särskilt område och konflikter kring betydelse, exempelvis vilka betydelser som tas för givet och inte. I begreppet diskursordning finns således en maktaspekt. Den kan hjälpa en att uttolka vilka som anses vara experter inom ett område och i längden får uttala sig med auktoritet med anspråk på sanning, samtidigt som resterande positioner uppfattas enbart som personliga åsikter (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:135). Diskurserna konkurrerar om att skapa betydelse genom ständiga försök till fixering av betydelse. Genom utestängning och fixering strävar diskurserna efter att fixera betydelser och avskaffa alla mångtydigheter. Winther Jörgensen och Phillips redogör att uteslutningen av andra potentiella betydelser är försök till att forma entydighet (Ibid). Diskursordningen inom ett område kan eventuellt utsättas för en sorts/typ av konflikt som definieras som *antagonism*. Antagonism uppstår när motstridiga krav ställs mot varandra inom ett fält där den ena diskursen blockerar den andra. Winther Jörgensen och Phillips lyfter fram att när den enskilda diskursens existens och entydighet utmanas, demonstreras diskursernas föränderlighet (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:55). Detta efterföljs av *hegemonisk intervention*, som genom fixering gör att en enskild diskurs åter dominerar området där tidigare konflikt rådde (Ibid).

I min undersökning kommer jag använda mig av analysfrågor och diskursanalytiska begrepp för att inhämta relevant information och lyfta fram viktiga aspekter från källmaterialet. I undersökningen kommer Winther Jörgensen och Phillips ramverk bidra med att konkretisera undersökningens teoretiska perspektiv i form av analysfrågor. Frågorna används sedan för att identifiera relationerna mellan de olika positionerna inom arkivfären, och hur aktörernas förhållningssätt till stötande material potentiellt skiljer sig åt. Det är ett systematiskt sätt att kartlägga och uttolka vilka hegemonier som finns relaterat till stötande material. Boréus skriver att analysfrågorna används utifrån premissen att källmaterialet ses som en manifestation av en diskurs, eller i mitt fall, uttryck för hegemonier (Boréus, 2011:138).

Frågorna bidrar till att kartlägga strukturen av olika hegemonier inom arkivsfären och till att visa på vilka hegemonier som är dominerande respektive alternativa.

4. 5. 1 Analysfrågor

I detta avsnitt presenteras analysfrågorna där frågorna är uppbyggda utifrån Winther Jörgensen och Phillips ramverk men utgår även från Williams begreppsapparat (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:36ff) Analysfrågorna syftar till att identifiera dominanta, alternativa samt oppositionella hegemonier som existerar inom arkivsfären. Undersökningens teoretiska perspektiv, kommer i samklang med textanalysen redogöra för hur striden om betydelse uttrycks bland aktörer inom arkivsfären och deras förhållningssätt till stötande material, samt kartlägga de olika informanternas positioner inom arkivsfären. Analysfrågorna är följande:

- Vilka betydelser etableras av informanterna?
- Vilka betydelser utesluts?

Informanterna kommer sedan jämföras med varandra för att kartlägga deras positioner inom arkivsfären gällande webbaserat material med stötande innehåll. Analysfrågorna är:

- Vilka betydelser är relativt fixerade och oemotsagda?
- Var finns det tendenser till konflikt?
- Var någonstans verkar betydelserna från informanterna sida vid sida?

4. 6 Urval och arbetsprocess vid insamling av källmaterial

Urvalet av informanter kan delas upp i två kategorier - aktörer från etablerade arkivverksamheter och enskilda arkivinitiativ. Förfrågan till informanterna utfördes via mailkorrespondens där jag informerade om undersökningens syfte och upplägg med tillhörande intervjufrågor bifogade. Vid uppvisat intresse från informanterna, bestämdes datum och plats för intervjun. Vid tillfällen där tilltänkt informant inte gett respons har jag inte gjort någon vidare ansats till kontakt, utan gått vidare med att kontakta andra informanter. Antalet informanter har begränsats till max 10 totalt på grund av undersökningens tids- och utrymmesmässiga ramar.

Informanterna har valts ut baserat på deras relevans till undersökningens syfte och deras praktiska och teoretiska kunskaper i arkivering och tillgängliggörande. Urval av informanterna utfördes på olika sätt beroende på vilken verksamhet de arbetar inom. Informanterna från etablerade arkivverksamheter kommer antingen från Sverige eller engelskspråkiga länder. Arkivverksamheterna definieras som etablerade utifrån deras tillhörighet till större organisationer. Informanter från enskilda arkivinitiativ som fokuserar på 4chan har hämtats från webbplatsen *Archiveteam.org*. Webbplatsen är ett nätverk för

webbarkivering och är en encyklopedi med beskrivning, historik och samling av länkar till webbarkiv som samlar in material kring enskilda webbplatser eller diskussionsforum. Webbplatsen har också varit till hjälp för att hitta andra enskilda arkivinitiativ som har bredare insamlingsområde än 4chan-material. Dessa aktörer har varit relevanta att fånga upp i min undersökning på grund av deras erfarenheter kring hantering av material med stötande karaktär.

Åtta intervjuer genomfördes under mars 2018 med fyra informanter i respektive kategori - etablerade arkivverksamheter och enskilda arkivinitiativ. Intervjuerna genomfördes på olika sätt beroende på geografiskt läge. Samtliga informanter genomgick enskilda intervjuer. Informanterna som intervjuades i realtid tog ungefär 45-60 minuter, där informanter som är verksamma i Sverige har intervjuats i person medan informanter som befinner sig utanför Sverige intervjuades genom videosamtal. Intervjuerna har spelats in och sedan transkriberats. Resterande informanter svarade på intervjufrågorna via e-post eller intervjuades i realtid på chatten *Discord*. Samtliga informanter presenteras i undersökningens analysdel.

4. 7 Etiska överväganden

Överväganden kring etiska spörsmål har gjorts gällande metoderna intervju och textanalys. I detta avsnitt kommer jag redogöra för etiska överväganden som har gjorts i relation till hela arbetsprocessen kring insamling och tolkning av källmaterial.

Det är ett flertal faktorer kring intervjusituationen som forskaren behöver förhålla sig till. Relationen mellan intervjuaren och informanten är en konstruerad situation där respektive samtalsparter har olika positioner. Faktorer som kan prägla intervjun är specifika egenskaper och förutsättningar som exempelvis kön, etnicitet och ålder (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011:45). Som intervjuare är det viktigt att skapa en trygg miljö för informanten att kunna öppna upp sig i (Ibid:46). En viktig faktor för att instifta trygghet under intervjun är att redogöra för informanten att intervjun är helt frivillig och att informanten garanteras full anonymitet. Eriksson-Zetterquist och Ahrne lyfter fram att intervju som metod bidrar till att personliga aspekter hos informanten kommer fram. Det finns fall där informanten behöver skyddas, därför ska informanten och all identifierande information kring individen anonymiseras (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011:41). Vidare är anonymiteten närvarande både på forumet 4chan och hos individerna som arkiverar 4chan. Dock är diskussionen om anonymitet mer omfattande än vad som ryms inom ramarna för denna undersökning. I min undersökning kommer anonymitet tas i beaktning som en faktor som präglar undersökningens ämnesområde, kontext och informanternas praktik. Eftersom intervjuerna berörde potentiellt känsliga ämnen är alla informanterna anonymiserade och avidentifierade. Detta gäller för deras namn och tillhörande organisation som de arbetar för. I undersökningens resultat pseudonymiseras informanterna med bokstäver, från A till H. I den initiala kontakten med informanterna har jag informerat om dessa aspekter som finns

dokumenterade i formulär för informerat samtycke (se bilaga 1). I formuläret redogörs villkor och förutsättningarna för deltagande i undersökningen (Ibid:45).

Förhållningssätt till informanterna utifrån min roll som forskare kan te sig annorlunda beroende på informantens position inom arkivsfären. Utifrån vad för typ av arkiv informanterna arbetar inom, behöver jag som intervjuare förstå vad för möjligheter och begränsningar som respektive verksamhet har. Arkivarier inom etablerade arkivverksamheter som exempelvis arkivmyndigheter har en skyldighet att följa riktlinjer och lagar som styr deras bevarandekrav inom organisationen. Informanterna från dessa verksamheter kommer göra uttalanden utifrån sin yrkesroll som arkivarie och som anställd inom verksamheten. För enskilda arkivinitiativ kan förutsättningarna se annorlunda ut. Eftersom arkiveringen inte är knuten till någon etablerad organisation och främst drivs av intresse, har de inga formella riktlinjer som behöver följas. Informanterna som arkiverar 4chan befinner sig i en annan position eftersom de flesta är privatpersoner. En nackdel med intervju som metod är giltigheten av informantens utsagor som baseras på individers personliga åsikter. Det kan innebära svårigheter i att bedöma om informanternas uttalanden är sanningsenliga, särskilt med tanke på att några av informanterna är helt anonyma och där intervjun kommer genomföras skriftligt via chatt. Utsagorna präglas av informantens varseblivning, minnet samt intresse och därför kan inte källmaterialet behandlas okritiskt (Fägerborg, 2011:97).

Trots denna problematik kan utsagorna från de enskilda arkivinitiativen vara av intresse. Informantens utsagor kan äga giltighet som sträcker sig utöver den enskildas berättelse och kan belysa vissa specifika frågeställningar som vidare kan bidra till större kunskap om vissa miljöer i samhället (Fägerborg, 2011:97). Eftersom intervjun är en tydligt definierad situation får informanten större valmöjligheter och skydd än i andra insamlingsmetoder (ibid:90). Fägerborg skriver att informanten kan förbereda sig på ett sådant sätt under intervjun och kan välja att framhäva, nedtona eller undvika vissa teman eller frågor. Detta behöver inte vara till metodens nackdel utan intressanta tolkningar kan även göras utifrån kontrollerade utsagor (Fägerborg, 2011:90). Informanter från enskilda arkivinitiativ kan bidra med värdefull kunskap kring webbarkivering och lyfta fram aspekter inom ämnet som eventuellt har förbisetts av de etablerade arkivverksamheterna.

Etiska frågor gällande de diskursanalytiska elementen i metoden textanalys behöver också lyftas fram. Jørgensen och Phillips lyfter fram att diskursteori överskattar möjlighet till förändring. Inom diskursanalys är grundpremisen att kategoriseringar inom samhället är flytande och alla möjligheter står öppna, vilket riskerar att förbise begränsningar som härleds från strukturella förhållanden med faktorer som exempelvis klass, kön och etnicitet. Strukturer är i sig självt socialt skapande, vilket även präglar forskarens position. Vad diskursteori kan bidra med är att faktiskt identifiera domäner där förhandling och förändring sker inom ett särskilt område (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:62). Textanalysen kan

bidra med att initialt extrahera information ur källmaterialet som vidare analyseras och konkretiseras med uppsatsens teoretiska ramverk.

Vidare finns ingen tydlig metod för hur diskursanalys ska användas, vilket kan innebära svårigheter för den enskilda undersökningen. Fördel med diskursanalys är att forskaren kan skapa sin egen mall som är unikt anpassad för dennes undersökning. Valideringen och legitimiteten av undersökningen bygger på transparens, med hjälp av bland annat dokumentation av alla beslut som har tagits under arbetsprocessen (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:62).

5. Resultat och analys

I följande kapitel kommer källmaterialet presenteras och analyseras, vilket inleds med redogörelse av de enskilda informanterna inom respektive verksamhetskategori. Detta efterföljs av en jämförelse mellan de olika aktörerna och arkivverksamheterna.

5.1 Etablerade arkivverksamheter

Informanterna *B*, *F*, *D* och *H* arbetar inom etablerade arkivverksamheter, inom vilka var och en har sin enskilda prägel och funktion. Aspekter som diskuterades under respektive intervju berörde frågor kring digitalt kontra analogt material, informationsvärdering, enskilda samlingar från privata samlare och material med stötande innehåll i relation till aktuell lagstiftning.

Verksamheten som *B* tillhör, har en aktiv och utåtriktad insamling av material där samtycke från informationsproducenterna möjliggör processen. Inom *B*:s verksamhet ligger fokus främst på analogt material och arkivet har inga riktlinjer kring digital information eller webbaserad information. *B* uppmärksammar att krav på samtycke skulle återstå om de skulle börja arkivera digital information.

Informant *D* arbetar för en arkivmyndighet som tillhandahåller både allmänna handlingar och enskilda samlingar. Verksamhetens förhållningssätt till digital information utgår från riktlinjerna som finns för analog information. *D* uppmärksammar att den är medveten om att digital information är annorlunda från analog information eftersom det finns andra förutsättningar kring materialet. Frågan kring införskaffande av webbarkiv är i nuläget under utredning inom verksamheten. Det tilltänkta webbarkivet kommer fokusera på webbplatser som är relaterade till deras organisation. Det finns ett hundratal webbplatser kopplade till verksamheten som just nu inte hanteras eller bevaras. När webbplatserna ska ses över i framtiden kommer verksamhetens anseende vara en av de främsta aspekterna som de har i åtanke under webbarkiveringen.

Informant F arbetar för ett universitetsarkiv som tillhandahåller både analog och digital information. Verksamheten har både ett e-arkiv med tillhörande webbgränssnitt där användare får direkt åtkomst till samlingarna. I arkivets bestånd finns samling av inlägg från 4chans begynnelse. 4chan-samlingens logiska struktur består av hierarkisk mappstruktur vars kategorisering är baserad på 4chans trådar. Kategoriseringen av informationen sker på sådant sätt eftersom insamlingen gjordes manuellt och skedde innan webbcrawling fanns. Samlingen skänktes till universitetet av en anonym donator. Samlingen sägs ha blivit filtrerad innan donationen genomfördes, vilket innebär att allt olagligt och integritetskränkande material har gallrats. Verksamheten har krav på att alla donerade samlingar ska vara filtrerade innan överlämnandet. Dock är det svårt att kontrollera att de donerade samlingarna faktiskt är filtrerade. I många avseenden får de lita på att donatorn har utfört en gallring, eftersom mängden av data i samlingarna är så stor, att de är omöjliga att detaljgranska manuellt.

Informant H arbetar för en organisation som webbarkiverar och ger användare direkt åtkomst till samlingarna via ett webbgränssnitt. Webbarkivet tillåter även användare att ladda upp eget material. Verksamheten erbjuder även tjänster relaterade till webbarkivering, som exempelvis verktyg för webbarkivering, dataförvaring och publiceringsverktyg. De digitaliserar även fysiskt material som publiceras på deras webbplats. Gallring som utförs i samlingarna sker utifrån förfrågan. Det finns även regler som sätts upp under webbcrawlingen där de försöker undvika insamling av webbplatser med spam. Problem som verksamheten stöter på gäller främst volymen data som finns i arkivet. Det är omöjligt för dem att indexera materialet så pass att användarna kan söka i fritext. Verksamheten försöker skapa lösningar för att göra större mängd data sökbar utan indexering.

Inledningsvis framgick det hur de olika verksamheternas syn på digitalt material generellt skiljer sig åt beroende på vad för slags inriktning som arkivet har. För B och D som hanterar främst analog information, står digital information alltid i relation till det analoga. B tar upp detta i relation till verksamhetens förhållningssätt till digital information:

Vi har ju inte alls jobbat med att arkivera webbsidor och aktivt tanka ner på det sättet, och skulle vi göra det skulle vi behöva informera om att vi vill arkivera, och hur arkiverar man dem för framtida bruk? Det är ju ett tekniskt problem. Det är svårt att arkivera webbplatser då de kan vara interaktiva. Ska man bevara i samma format eller skriva ut? (Informant B, 2018)

Båda verksamheterna har svårt att förhålla sig till hantering av digitalt material eftersom de främst har arbetat med analogt material. Frånvaron av digitala lösningar bidrar till att digitala handlingar omvandlas till analoga, exempelvis genom utskrift. Med hantering av analog information som utgångspunkt har B och D även svårt att förhålla sig till anonymitet i relation till digital information som är webbaserad. I analoga samlingar finns alltid en identifierad arkivbildare. För verksamheterna är anonymitet kopplat till sekretess.

Sekretessmarkeringen utförs när det analoga materialet har inkommit till arkivet. I nuläget har varken B eller D reflekterat över hur anonymitet i webbaserad information ska hanteras. Dock uppmärksammar D att anonymitet kan bli aktuellt att diskutera när arkivet har kommit längre med deras digitala lösningar.

B uppmärksammar även hantering av personuppgifter i relation till anonymitet som kan förekomma i webbaserat material. B framhåller att den kommande dataskyddsförordningen främjar individens rätt att bli bortglömd genom att få sin privata information hos andra parter raderad. Dock kan raderingen i praktiken bli svår eftersom ens privata information finns lagrad i mängder av olika system och på olika platser. Idén om att bli bortglömd är en mer komplicerad process än vad dataskyddsförordningen vid första anblick uttrycker eftersom det är svårt att hitta all information som kan finnas kopplad till en själv.

Även gällande informationens beständighet ser B och D digital information utifrån premisser som främst finns för analogt material. Informant H ser däremot på webbaserad information utifrån ett annat perspektiv, där H lyfter fram den temporära aspekten av webbaserad information:

The average lifespan for a web resource is around 100 days (meaning it is either changed, moved, or goes offline) so basically everything is ephemeral. We can't archive everything on the web but we do have many strategies (Informant H, 2018).

H menar att webbaserad information är föränderligt och förgängligt på ett sätt som analog information inte är. För B och D är det genom aktiv radering som information kan försvinna. Sådana fall kan uppkomma enligt B och D i relation till den kommande dataskyddsförordningen, eller i fall rörande upphovsrätt.

Frågan om bevarande kontra gallring lyfts även fram hos verksamheterna. För B sker gallring sällan i verksamhetens bestånd. Att de kan bevara större delen material som samlas in grundar sig i samtyckesprincipen som tydliggör hur materialet kommer behandlas i arkivet:

Det är baserat på samtycke, du ska ha laglig grund för att behandla personuppgifter (...) tanken är ju att man bygger upp en databas eller en textmassa som då ska vara tillgänglig för forskning i framtiden och gå bakåt i tiden för att se på olika frågor. På så sätt så kan man väl säga att vi inte sysslar med gallring utan det är tänkt att det ska sparas från början (Informant B, 2018).

Genom samtycke får arkivet en laglig grund att arkivera informationen som de får in av allmänheten. Arkivmaterialet kan sedan användas för olika syften, exempelvis för forskning. Samtycken är viktiga för B och dess verksamhet eftersom deras informationskällor måste vara införstådd med att informationen eventuellt används i framtida forskningsprojekt.

För informant D knyts frågan återigen till digitalt kontra analogt. Verksamheten informant D arbetar utifrån riktlinjer som utgår från analoga handlingar, vilket innebär att hantering av digitala dokument anpassas därefter. Hanteringen av digitala dokument kommer innefatta samma typ av bevarande, gallringsrutiner och tillsyn. Metoden är samma oavsett handlingarnas karaktär eftersom deras bevarandekrav grundar sig i juridiska skäl. Informanterna H och F har däremot annorlunda förhållningssätt till gallring och lyfter fram att det är en standardprocedur som kan ske regelbundet. Båda verksamheterna har anmälningsystem där användarna kan rapportera påträffande av olagligt material i deras samlingar. Gallring är främst automatiserat men kan även utföras manuellt.

Gällande informationsvärdering finns det skilda åsikter bland verksamheterna. B anser att arkivariens hantering av information ska alltid vara objektiv. Även om arkivarien personligen har åsikter om materialet, ska själva hanteringen hållas objektiv och följa fastställda rutiner som grundar sig i lagar och regler. Samtidigt lyfter B fram att det finns utrymme för bedömning som kan bli subjektiv, då gällande enskilda samlingar skapade av privatpersoner, föreningar och dylikt. B uppmärksammar dock att trots den subjektiva dimensionen behöver beslut som tas, förankras i styrdokument och relevanta lagar som PUL, dataskyddsförordningen och upphovsrättslagen. Informant D har liknande tankar kring informationsvärdering och menar att oavsett innehåll, krävs ett objektiv förhållningssätt. Arkivverksamheter, och i synnerhet arkivmyndigheter, behöver föregå med gott exempel för allmänheten och vara lojala mot vad källkritik innebär. Det ska finnas transparens inom verksamheten trots innehavande av material som är historiskt obekvämt eller känsligt. Gällande enskilda samlingar, lyfter D fram att verksamheten inte har någon skyldighet att ta in materialet. Vid mottagande av enskilda samlingar kan viss subjektivitet träda fram i informationsvärderingen. D lyfter fram en metafor för deras värderingsprocess:

Man kan jämföra arkivarieyrket med en trädgårdsmästare i minnenas trädgård, allt för tuktad trädgård är inte trivsamt men en alltför vildvuxen är inte heller bra utan man ska hamna någonstans där mittemellan. Det ska finnas ordning men med intressanta gläntor. Vi är fyra som arbetar här och är inte alltid överens utan där är ju en ständigt pågående diskussion där vi behöver varandra när vi ska ta ställning eller stora beslut. Oavsett hur duktig arkivarie du än är så tycker jag alltid att det är bra att diskutera (...) det är inte en one-man show (Informant D, 2018).

Vad informant D menar är att det inte finns tydliga gränser för vad som tas emot och inte. Även om handlingarna är skapade av grupper med stötande åsikter skulle dessa rent principiellt inte nekas. Det är arkivets uppdrag att bevara alla typer av information, oavsett personlig ståndpunkt.

För informanterna H och F handlar frågan om informationsvärdering mer kring urval av arkiverat material som ska lyftas fram för framtida forskning. H anser att målet är att bevara hela internet:

4chan is a well known site that has influenced, for better or worse, culture or at least online culture. As such, it likely has value as a historical record documenting human activity on the web and is likely to have future value to research. Like similar platforms such as usenet, geocities, flickr, twitter - we would want to archive as complete or representative a copy of the website as possible within our resources (Informant H, 2018).

Informant F betonar vikten av bevarande i relation till framtida forskning. F exemplifierar 4chan-samlingen i deras arkiv, där verksamheten gjorde bedömningen att materialet ansågs ha ett historiskt värde:

I'm not sure how widely appreciated it is right now, for the reason that not many people have direct experience of these image boards and you don't know what they're about and understand the culture of them, so that's what the work of historians have to come in. They have to interpret what happened there and again without the documentation it's gonna be difficult to do research about it in 10 years. Who knows if any of this stuff, like 4chan will exist (Informant F, 2018).

F ger konkreta exempel på hur 4chan-samlingen kan användas inom forskning där materialet kan användas som en kontext för att förklara vår samtid:

There's no doubt that you can trace a line from 4chan to recent advances in politics in the US, Russia and Europe. The way political elections are being affected by various tactics that have been developed through various sites such as 4chan, so I think that's pretty important to have that kinda documentation available (Informant F, 2018).

Vad som framgår är att frågan om urval, som D och B lyfte, inte är lika relevant för de verksamheter F respektive H arbetar för. Målbilden för de är att bevara så mycket som möjligt från internet. För informanterna F och H är informationsvärdering mer kopplad till tillgängliggörande än till bevarande, och ska bidra med att kunna ordna handlingarna på sådant sätt som möjliggör framtida forskning.

Förhållningssätt till privata samlare som kontaktar verksamheterna diskuterades vidare under intervjuerna. För F handlar deras insamling av material om att kunna tillgodose användarnas framtida behov. Verksamheten behöver ta en mer aktiv roll och lägga mer resurser på att aktivt crawla stora områden av internet. F uppmärksammar dock att det finns områden som inte har upptäckts av verksamheten, och i dessa luckor spelar enskilda samlingar en stor roll. För att kunna tillgodose användarna med kompletta samlingar behöver kontakt skapas med privata samlare. F framhåller att det är av yttersta vikt att man fångar in dessa samlingar:

Well you know it's pretty common in a lot of digital realms to have these kind of personal collections kinda spreading out (...) if we don't make some effort to preserve them in a way that keeps them around and provides researchers with access to the material then at some point it's gonna be lost anyway. That has happened to some extent, it has happened in the area of digital games. But luckily there has been some personal collections that has ended up now in repositories, the 4chan collections that we have is one example of that (Informant F, 2018).

För F är erbjudande om att ta del av verksamhetens resurser kring bevarande en viktig förutsättning för att få in enskilda samlingar. F lyfter fram att kontakt med privata samlare är en kombination av tydlig kommunikation utåt som kan möjliggöra kontakt med privata samlare. Försök att nå ut till privata samlare har gjorts inom verksamheten genom att ordna workshops och konferenser. Även H arbetar utåtriktat genom samarbeten med andra organisationer och enskilda användare som bidrar till att komplettera arkivet. Detta gäller särskilt material som större organisationer annars kan förbise i insamlingsprocessen.

Även B menar på att utåtriktade insatser görs i deras insamlingsprocess. De ser användare som en viktig faktor för att arkivet ska kunna expandera. Dock uppmärksammar B:

Privata initiativ är ju privata initiativ, ibland visar det sig ha varit ett fantastiskt material och ibland kan det vara någon slags tidningssamling. Arkivet har tackat nej till samlingar med tidningsurklipp därför att det här är ju redan publicerat material (...) jag vet inte om jag kan tycka så mycket om privata initiativ, man gör ju det man är intresserad av och ibland så landar det ju i något mera officiellt arkiv så småningom (Informant B, 2018).

B lyfter fram att stundtals kan privata samlare söka sig till arkivet. I dessa fall behöver bedömning utföras i frågan om samlingen kan tas mottas. B lyfter fram att om materialet bedöms ha relevans för framtiden kommer det så småningom landa i ett mer officiellt arkiv. Anledningen till varför privata samlare söker sig till större arkivverksamheter, med förfrågan om verksamheten kan bevara deras samling, är på grund av resurserna som etablerade arkivverksamheter kan bestå med. Även informant D lyfter fram att det finns svårigheter med enskilda samlingar och kopplar frågan främst till framtida forskning. För handlingar som ser till förvaltningarna och deras juridiska behov, finns tydliga riktlinjer kring hur bevarande ska ske. Med dokument som är kopplade till förvaltningarna finns oftast en processbaserad arkivredovisning eller dokumenthanteringsplan som hänvisas till. D understryker att bedömning kring bevarande måste göras med noggrann avvägning och inte slentrianmässigt. Men bedömningen blir svår i relation till forskning eftersom inga riktlinjer finns kring vad framtida forskning kommer fokusera på. Hos respektive verksamhet finns vetskap gällande vikten av privata samlare. Flertal av verksamheterna identifierar att verksamheternas interna struktur kan bidra till att potentiellt intressant material kan förbigås och därför kan enskilda

samlingar från privatpersoner eller mindre grupperingar bidra till att fylla luckor i arkivet som kan uppstå.

Gällande stötande material råder samstämmighet bland verksamheterna där de hänvisar till deras skyldighet att följa rådande lagstiftning. För B är samtyckesprincipen starkt kopplad till lagar som PUL och den kommande dataskyddsförordningen. Samtycke möjliggör behandling av information som har kommit in till arkivet. B använder PUL som riktlinje för vad som identifieras som känsligt, eftersom lagen redogör tydligt för vilka parametrar som bedöms potentiellt känsliga och därför måste sekretessbeläggas. Samtidigt framhåller B att den ser brister med lagen och efterfrågar en tydligare allmängiltig definition av stötande. B menar att begreppet kan uppfattas på olika sätt beroende på individ. Människor är olika känsliga gällande utlämnande av personlig information. B lyfter fram att det finns människor som inte hyser några betänkligheter kring utlämning av deras privata information, samtidigt som det finns andra som är mer skeptiskt inställda eller rent av oroliga kring frågan.

Informant H och F kopplar även definitionen av stötande till lagstiftningen. Upphovsrättsskyddat eller integritetskränkande material får inte tillgängliggöras i deras respektive arkiv. När kränkande material upptäcks, utförs antingen gallring eller begränsning av åtkomst. Användarna använder verksamheternas respektive anmälningssystem för att uppmärksamma olagligt material som upptäcks. När anmälning har gjorts kontrollerar verksamheten det rapporterade materialet och utför en bedömning kring eventuell gallring eller begränsning av åtkomst. H påpekar dock att de inte behandlar stötande material som befinner sig inom lagen annorlunda från resten av deras bestånd. Enligt H är det inte ett nytt fenomen med sådant innehåll i arkivsamlingar. Verksamheten har flera äldre samlingar med analogt material inom verksamheten som kan anses stötande. H lyfter fram att även material med den typen av innehåll kan vara av värde för framtida forskning.

B uppmärksammar även att frågan kan bli problematisk i relation till offentliga arkiv. Om handlingen inte är sekretessmarkerad kan allmänheten ha rätt att begära utlämning av informationen utan att genomgå prövning. Då kan handlingar med potentiellt känslig information tillgängliggöras, vilket kan sätta verksamheten i en svår situation. B uppmärksammar, att ju större volymer arkiven behöver hantera, desto oftare uppstår den här typen av problem. Det blir svårt för arkivarien att kunna detaljstyra vilka delar av informationen som ska sekretessbeläggas, vilket ökar risken för att olämplig information begärs ut. B föreslår en strategi som deras verksamheten använder där man tillämpar tidsfrist på materialet för tillgängliggörande. Nyinkommet arkivmaterial tillgängliggörs inte förrän tidsfristen har gått ut. Bland annat har verksamheten tillgängliggjort handlingar som har passerat tidsfristen medan nyare handlingar behöver krävas ut på plats, där användaren behöver genomgå prövning för att ta del av innehållet.

En annan lag som B uppmärksammar är upphovsrätten. Verksamheten har den huvudsakliga upphovsrätten över informationen vid insamling. Samtidigt har informationsproducenten kontroll över materialet där den bestämmer kring hur och om tillgängliggörande och användning ska ske. B uppmärksammar att den enskilda individens kontroll över sin personliga information stärks ytterligare med den kommande dataskyddsförordningen. Därför behöver arkiven vara ännu tydligare gentemot informationsproducenter kring hur deras personuppgifter kommer hanteras i arkivet.

D lyfter också fram offentliga arkiv i relation till stötande material. Sådana verksamheter har skyldighet gentemot andra samhällsliga institutioner i frågan. D påpekar att deras verksamhet har en skyldighet att assistera polisen. Anmälning ska ske om det upptäcks att arkivet skulle inneha bevismaterial för brott. D ser att stötande material som befinner sig inom lagen kan bevaras i arkivet, men att en bedömning kring åtkomst görs. Arkivbildare kan ställa krav på att inte offentliggöra handlingarna inom en viss tidsram:

Vi väljer ju själv vad vi publicerar och om vi då har tagit materialet och publicerar så kan vi få juridiska problem. Vi måste hela tiden fråga oss frågan när vi publicerar något om vad vi vill med den här publiceringen, vad vi vill sprida, vad vi vill skapa för debatt med sådant material som faktiskt kan vara stötande (...) i diskussionen om att publicera sådant material skulle det behövas ett väldigt klart syfte och varför vi gör det och än så länge har jag inte hittat något syfte. Men det kommer kanske i framtiden (...) Det är viktigt att källorna bevaras men här handlar det snarare om att de kanske inte ska just nu vara tillgängliga (Informant D, 2018).

Informant D menar att det handlar om att omstrukturera informationen. Frågan för arkivverksamheten blir huruvida det ska publiceras för allmänheten. Informant D menar att en viss typ av känslig eller stötande information inte behöver tillgängliggöras av integritetsskäl. Samtidigt lyfter D fram att tillgängliggörande i stor omfattning kan begränsas, men kan inte hindra enskilda individer från att begära ut handlingarna i person. I sådana fall behöver sekretessbedömning utföras innan materialet lämnas ut. D lyfter fram att samma principer skulle gälla för material i deras framtida webbarkiv.

En annan aspekt som D lyfter fram är verksamhetens profil. Eftersom deras verksamhet är del av en större offentlig organisation har de ett visst anseende att upprätthålla. Det finns ett tydligt ramverk för vad de kan och får publicera:

Problemet är ju när man får in enskilt arkiv eller när man har andra delar där det kommer fram information eller sammanställning som är stötande för vissa grupper. Vad som anses stötande pendlar över tid tycker jag (...) För att spara behöver man nästan en definition av stötande kan jag tycka. Så att det är ju så subjektivt men visst vi som offentlig verksamhet har ju en viss ribba att hålla och det ringar ju också in vad vi publicerar. Det sätter kanske lite snävare

ramar än för enskilda arkivinstitutioner (...) Man har ju en viss lojalitet till verksamhetens profil (Informant D, 2018).

Verksamheten behöver vara försiktig med vilka ställningstagande som görs, samt dess efterföljande konsekvenser som kan uppstå. Samtidigt understryker D att censurering är oacceptabelt. Verksamheten går inte in i existerande samlingar och gallrar. Censurering skulle leda till att verksamheten hamnar i en gråzon där de inte lever upp till deras grunduppdrag.

Sammanfattningsvis kan en skillnad utrönas utifrån utsagorna från samtliga informanter. Hur verksamheterna ser på digitalt material i allmänhet är tätt sammankopplat med hur deras arkivbestånd ser ut och vilken inriktning respektive verksamhet har. Därför har verksamheterna olika syn på arkivering och tillhörande rutiner. Bland annat kan skillnad uttydas i hur verksamheterna ser på tillgängliggörande. B och D kommer från liknande verksamheter, som använder sig av sekretessmarkering och tidsfrister för att begränsad åtkomst av eventuellt känsligt material. På så sätt sker utlämningen kontrollerat. Likheter mellan B och D finns även i frågan om enskilda samlingar. Båda verksamheterna har lyft fram att man bör ha kontrollerat tillflöde till arkiven. Eftersom det inte finns skyldighet att motta enskilda samlingar har verksamheterna mer handlingsutrymme kring urval.

Verksamheterna som F och H arbetar för ser däremot annorlunda ut. Det finns en etablerad bevarandestrategi kring digitalt material som webbsidor. Respektive arkiv är också strukturerat på annorlunda sätt i förhållande till verksamheterna som B och D tillhör. F och H lyfter fram att material tillgängliggörs direkt för användarna via webbgränssnitt. Verksamheten som F tillhör, ger användarna möjlighet att bidra till beståndet med eget material. Den här sortens inflöde skapar en omfattande arkivsamling där olika typer av information ryms. Nackdelen är att man tappar överblicken över beståndet eftersom det är svårt att utföra informationsvärdering på sådana volymer. Identifiering och gallring av olagligt material görs i efterhand med hjälp av användarna via deras anmälningssystem.

Trots olikheterna finns det samstämmighet bland de olika verksamheterna kring vissa frågor. En av dessa är förhållningssätt till lagstiftningen. Alla fyra verksamheter likställer i första hand begreppet stötande med "olagligt" och ser sin skyldighet att följa rådande lagstiftning. Stötande material som befinner sig inom lagens ramar hanteras på olika sätt beroende på verksamhet. En annan aspekt är att informanterna huvudsakligen framhåller officiella arkiv som främsta alternativet för bevarande av information. Enskilda bestånd från privata samlare ses främst som komplement till existerande samlingar.

5. 2 Enskilda arkivinitiativ

Informanterna A, C, E och G arbetar uteslutande med webbarkivering. Informant A tillhandahåller en samling av 4chan-material via en webbsida. Insamlingen görs via

mjukvara, som laddar ner 4chan i realtid. Informant C har också ett 4chan-arkiv som för tillfället är inaktivt. Arkiveringen görs manuellt där forumtrådar och bilder sparas ner via webbläsaren. För att kunna fånga förändringar skapas flera versioner av en och samma tråd som presenteras i en struktur liknande 4chans gränssnitt. För C och A hålls arkiven aktiva genom deras privata ekonomi.

Informant E arbetar som arkivarie i ett enskilt arkivinitiativ. E är delaktig i insamlingsprocessen och bistår även med hjälp och råd kring arkivering för andra organisationer och privatpersoner:

It's a great variation on the material that I work on, a lot of what I do is on the edge and having to make a lot of calls and a lot of choices, basically instantly, and my answer tend to be "yes we will take it", unless it's super redundant that is to say. It's a very intentionally ill-defined job that enables me to look into a wide selection of things (Informant E, 2018).

Informant E arkiverar både digital och analog information. Arkivet använder sig av en plattform från en annan verksamhet där deras material tillgängliggörs direkt. Verksamheten gör även utåtriktat arbete med att främja privat samlande och arkivering. Organisationen har en begränsad budget som utgörs av donationer från både privat och statligt håll. Personalen utgörs främst av volontärer.

Informant G är en del av ett webbarkiveringsnätverk. Nätverket utvecklar olika verktyg som allmänheten kan använda för att ladda ner bildbaserade diskussionsforum och webbplatser. Nätverket har även kontinuerlig kontakt med andra arkiv, både etablerade och enskilda verksamheter.

I frågan kring informationsvärdering hänvisar samtliga till lagstiftningen som tillämpas vid urval och gallring bland verksamheterna. Material med rasistiskt eller sexuellt innehåll kan förekomma i både A respektive C:s arkiv. Både A och C har inga problem med bevarande av stötande material oavsett dess legala status. Men på grund av juridiska konsekvenser, rensas olagligt material bort på en regelbunden basis. Juridiska efterföljder av att inneha olagligt material innefattar böter eller risken att bli nedstängd av internetleverantören.

Huvudsakligen sammankopplar A informationsvärdering med gallring. Bortsett från olagligt material, kan exempelvis spam gallras. Dock uppmärksammar A att det är omöjligt att gå igenom de stora volymer material som laddas ner vid den automatiserade insamlingen. Därför tillhandahåller A ett anmälningssystem som fungerar i likhet med vad informanterna F och H använder. Informant A berättar om vad för typ av material som anmäls:

Well all in all, the reported content is about 5% illegal stuff like child pornography/zoo/necro/torture/killing/gore/rekt, 80% are porn pics and 15%

are about spam or porn images posted on a safe-for-work (called blue) boards, and thus I also remove them usually. No one want to read about video games and then see a dick pic (Informant A, 2018).

Ett exempel som A lyfter fram är förfrågningar om gallring av hämndporr⁴ som upptäcks i samlingen:

Most archivist I know want to keep the integrity of the data as much as possible and with that they want to remove as little as possible. There has been 4chan archives that didn't remove any porn pictures based on personal request and only reply to official authorities. But I believe in a good will, kindheart and karma. Often people are quite traumatized and sad by that kind of event (Informant A, 2018).

Vid gallring riskeras integriteten av materialet. Informant A uppmärksammar att det finns andra 4chan-arkiv som inte skulle ta ner material efter förfrågan från privatpersoner. Dock har A valt att göra den typen av gallring. Vid sådana gallringsförfrågningar behöver A säkerställa identiteten på användaren, som behöver bevisa sin identitet genom att skicka bild på sig själv och tillhörande identifikation. A har även samarbetat med polisen och andra organisationer i fall rörande upphovsrätt, speciellt i relation till DMCA-lagen⁵. I dessa fall har A blivit ombedd att ta bort material med upphovsrätt som har upptäckts i arkivet,

Även informant G uppmärksammar den juridiska dimensionen av stötande material. De kontroversiella underforumen /b/ och /pol/ kan vara problematiska att bevara eftersom risken är stor att få med olagligt material vid insamlingen. G menar att den överhängande risken bidrar till att arkivering av dessa underforum utförs i mindre utsträckning eftersom det kräver manuell handpåläggning efteråt. En filtrering behöver göras där olagligt innehåll gallras innan materialet kan publiceras. G särskiljer dock material som är subjektivt stötande:

My line isn't offensive or sensitive material, and some goes for most 4chan archives. The lines is very explicitly some sort of combo of: illegal wherever the archivers is based, gore or other "shock images", copyrighted material and post/threads containing personal info. one or more of those things, I want it gone. Otherwise, I'm not gonna pass too much judgement over it (Informant G, 2018).

Bortsett från olagligt innehåll, gallras inte material som anses som stötande för individen. G menar att det kan finnas en risk att man gallrar för mycket:

Honestly, if the bar for getting a post removed was "it's offensive", then a large amount of the most interesting stuff we archive would get removed.

⁴ Publicering av stulna pornografiska bilder på en individ på internet i syfte att trakassera och föredra den tilltänkta individen (Lotsson, 2018).

⁵ Amerikansk lag som infördes 1998 och syftar till hantering av upphovsrätt och immateriella rättigheter. DMCA-lagen är anpassad till digital teknik och internet (Lotsson, u.å).

What makes 4chan exciting and interesting to me is in capacity the fact that it is so offensive. It's a place where you can post that sorta stuff and...not be removed purely because you're offensive (Informant G, 2018).

G menar att en alltför omfattande gallring kommer leda till att 4chan-materialet tappas sin karaktär. Vad som gör 4chan unikt i sitt anseende är det provokativa och stundtals stötande innehållet, vilket också är vad som gör materialet värt att bevara.

Liksom de andra informanterna, uppmärksammar E de juridiska aspekterna i definitionen av stötande, och sammankopplar begreppet med integritetskränkande information, inskränkning av copyright och bevis till brott. För att kunna urskilja olagligt material har E, liksom A och C, upprättat ett anmälningssystem. Gallring sker även när företag, organisationer och myndigheter kontaktar E med förfrågningar kring upphovsrättsskyddat material som upptäcks i arkivet.

Gällande arkivering av 4chan är E kluven eftersom grundpremisen med forumet är att inga inlägg skulle sparas. E lyfter fram att forumets struktur och anonymiteten bland användarna främjar det kontroversiella innehållet. Även om 4chan ses som en framtida historisk källa, menar E att bevarandet kan leda till framtida konsekvenser:

With 4chan if you save all the forum and the moderators are removing things because there's illegal and you're just archiving everything, you will also archive the illegal things and that's a risk (Informant E, 2018).

Liksom G, uppmärksammar E att med arkiveringen av 4chan följer en stor risk att samla in olagligt material. E lyfter fram att även om verksamheten på många sätt skiljer sig från de etablerade arkiven rörande informationsvärdering och gallring, behöver de, liksom de större arkiven, ändå förhålla sig till lagen.

G ser frågan utifrån ett annat perspektiv; när upphovsmannen publicerar inlägg på 4chan har den indirekt gått med på att offentliggöra material. Trots 4chans anonymitet och det faktum att inläggen raderas efter viss tidsfrist, framgår det tydligt att användarna är medvetna om att arkivering av forumet sker. Exempelvis hänvisar användarna till länkar och inlägg som har raderats och enbart finns tillgängligt via arkiven.

Gällande informationsvärdering i relation till urval, uttrycks flera olika förhållningssätt bland informanterna. Informant C har som mål att bevara hela 4chan. Med sitt arkiv vill C visa att 4chan är mer än dess kontroversiella delar och har därför försökt bevara hela forumet:

Basically the focus on 4chan's /b/, and now /pol/ currently due to the political climate /pol/ by the mainstream media, completely ignores the other boards and cultures of 4chan and thus leads the history and culture of the boards undocumented (...) 4chan reflected the Internet 1.0 of our time. It's simple, no

complex log in or functions. You just type in, upload and post. Several sites are modeled after 4chan nowadays and the converse is still active to this day. Three, 4chan gives us a raw response to current event of any subject in any board collectively from the community (Informant C, 2018).

C lyfter fram att forumet är mer än de uppmärksammade underforumen /b/ och /pol/ och är i sin helhet framtida historisk dokumentation kring hur internetanvändning såg ut i vår samtid. Därför prioriterar C att forumet i sin helhet bevaras, och inte bara enstaka underforum eller trådar. G lyfter fram liknande målsättning:

In terms of the big 4chan-archivers, they choose what boards they're interested in. For example, there are archives that save all of, say, /a/ (anime), /tg/ (traditional games) and /jp/ (otaku culture), but don't touch any other boards. It's sometimes a case of "I like these boards and don't like the other boards" and sometimes a case of "This board is really easy to store because it's super slow and doesn't take up much data on my drivers, whereas /b/ takes up horrendous amounts of data". It can be a mix honestly (Informant G, 2018).

G uppmärksammar att flertal av de andra 4chan-arkiven grundar sitt urval i personliga preferenser. En annan aspekt som behöver tas i beaktning vid insamling är hur mycket resurser och lagringsutrymme som finns att tillgå.

För informant E är urval sammankopplat med resurser för lagringsutrymme och materialets kvalitet vid insamling. Dock lyfter E fram att allt material i grunden har något slags bevarandevärde:

Speaking for myself, I think that a person in the present has an expectation and a duty in service of the future for the past. Such as I don't want to be the name that comes up for why the future did not have access to material of the past (...) I want to be known in the future to have helped with these sorts of things. I prefer that history, people in 100 years might say "this is awful", "this is not good material", "it's amateurishly made or stolen", "it's renamed or poorly catalogued". It doesn't matter! I want to believe that they make those decisions viewing the material as opposed to speculating what quality of the material was that they never got to see (Informant E, 2018).

E anser att det är bättre att bevara material i dåligt skick än att gallra det eftersom det säger något om vår samtid. Dock kan det vara svårt att efterfölja principen eftersom de flesta arkiv har begränsat med utrymme. Detta är särskilt aktuellt för E eftersom deras verksamhet har ett begränsat lagringsutrymme som tillhandahålls av en annan verksamhet. Därför är urvalsprocessen viktig och grundar sig i riktlinjer som verksamheten ställer på det insamlade materialet och som berör dess form och innehåll. Vid urvalsbedömning försöker G hämta ut det väsentliga i materialet, som kvalitet och format, och gallrar det överflödiga. Det finns krav på att inkommet materialet behöver konverteras till beständiga format innan det mottas

av arkivet. Gallring kan bli aktuellt om materialet är för skadat eller använder sig av föråldrad teknik. I fall där verksamheten behöver neka materialet försöker de istället uppmana till förvaring av materialet privat.

Följande uppger samtliga informanter under intervjuerna, att interaktionen med användare är en grundläggande del av verksamheterna. Som tidigare nämnt är anmälningssystem en väsentlig del av verksamheten där användarna bistår med hjälp för att minska olagligt material som kan förekomma i arkiven. E lyfter fram att i deras verksamhet kan användarna även vara delaktiga i urval- och insamlingsprocessen. Användarna kan bidra med eget insamlat material och uppmärksamma verksamheten kring webbplatser som är på väg att försvinna. Informant G uttrycker liknande åsikter och vill även möjliggöra för användarna att kunna arkivera själva:

It's good to have archives spread across both the big centralised ones and users' personal machines. Personally, I've always been really interested in having my own copies of things, rather than just trusting one centralised place out there to keep it. Giving users the tools to be able to download and keep a record of it themselves helps make sure they don't lose it, and if they see something they particularly like they can grab it for themselves (Informant G, 2018).

G lyfter fram att bevarande bör ske på olika fronter och nivåer, både av större verksamheter och privatpersoner, för att möjliggöra en helomfattande arkivering av webben. Användarna kan med rätt kunskap och relevanta verktyg spara material utan att behöva förlita sig på de större arkiven. Därmed säkerställs bevarande av material som eventuellt hade förbisetts av de större verksamheterna.

Informanter uppmärksammar även deras förhållningssätt till de större arkivverksamheterna i intervjuerna. De enskilda arkivinitiativen söker sig till de stora verksamheterna som kan erbjuda extra förvaringsutrymme och resurser. E uppmärksammar att dessa samarbeten oftast är inofficiella eftersom större verksamheter inte vill bli sammankopplade med kontroversiellt material. G lyfter liknande aspekter och menar att material som 4chan sällan tas in i mer officiella arkiv. Materialet har ett dåligt rykte hos de större verksamheterna eftersom delar av materialet kan innebära juridiska problem, och dessutom inte definieras som historiskt intressant:

The big archives institutions touch and save things that have clear value and are relatively uncontroversial. Smaller, less official archiving organisations are able to save so much stuff that does have some historical value (even if it's not obvious in the moment), which is one of the big upsides of smaller groups). We are able to save things like the most disliked and controversial boards on 4chan. Stuff that gets labelled racist, sexist, simply pointless and all sorts of other derogatory stuff every day. (Informant G, 2018)

De större verksamheterna har striktare ramverk kring vad deras samlingar ska bestå av. De tar in material med tydligt definierat historiskt värde och oftast icke-kontroversiellt innehåll. G lyfter fram att kontroversiellt material kan väcka reaktioner och frågor hos allmänheten kring hur verksamheterna använder sina resurser. En annan aspekt är att verksamheterna får statliga medel och behöver därför prioritera insamling av information från myndigheter och institutioner. De större verksamheterna har flera externa faktorer som de behöver ta hänsyn till. Att ta in kontroversiellt material kan leda till försämrat anseende och förlust av statliga medel. I relation till större verksamheter har de enskilda arkivinitiativen större handlingsutrymme eftersom det inte finns bevarandekrav som de måste uppfylla och färre externa parter att ta hänsyn till.

Även E uttrycker liknande synpunkter och säger att de inte behöver inta samma förhållningssätt till allmänheten i frågor rörande insamling och tillgängliggörande. Arkivinitiativen behöver inte göra tydliga gränsdragningar i vad för slags material som samlas in. De enskilda arkivinitiativen har därför fördelen att kunna samla in material som är unikt och som de större arkiven antingen har avvisat eller ännu inte upptäckt än. Enskilda arkivinitiativ är mer flexibla och kan upptäcka material och insamlingsområden som är svåra för större verksamheter att upptäcka. Skillnader finns även kring hur de olika verksamheterna skapar åtkomst för användare. De enskilda arkivinitiativen tillgängliggör material för användarna i en annan utsträckning än de större verksamheterna genom att ge direkt åtkomst till materialet. E pekar främst på hur publicering av material skiljer sig åt mellan de enskilda arkivinitiativen och de etablerade arkivverksamheterna. De större verksamheterna publicerar enbart ett urval av sina samlingar utifrån tydliga riktlinjer och lagkrav, medan de enskilda arkivinitiativen oftast tillgängliggör allt material som har samlats in.

G lyfter även fram en annan aspekt kring kontakten mellan de enskilda arkivinitiativen kring 4chan, och de större arkivverksamheterna, som kan försvåra potentiella framtida samarbeten. G är av uppfattningen att flera av de existerande 4chan-arkiven drivs av personer som har starka känslomässiga band till sina samlingar. Detta kan leda till svårigheter kring att be om hjälp av andra eller att upplåta materialet för hantering av utomstående. Eftersom privatpersoner inte har samma resurser som de större arkivverksamheterna kan det bidra till att materialet inte bevaras på ett långsiktigt sätt. Därför föreslår G att det krävs en mellanhand mellan de enskilda arkivinitiativen och de större verksamheterna för att främja bevarande av 4chan. Mellanhanden kan upprätta kontakt med de större arkiven samtidigt som den har inblick och förståelse för 4chan som fenomen.

Vad som framgår i samtliga av informanternas utsagor är deras uppmärksammande av de juridiska aspekterna i stötande material. Informanterna är tydliga med att stötande material som är olagligt bör gallras eftersom sådant innehavande kan ge juridiska och ekonomiska konsekvenser. Men på grund av att arkiven innehåller större informationsmängder är det svårt för dem att gå igenom materialet, därav förlitar sig informanterna på anmälningssystemen

och användarna för att upptäcka olagligt material. Dock finns det en tydlig gränsdragning gällande vad som gallras. Det görs en skillnad mellan den subjektiva upplevelsen av stötande och dess juridiska definition. Material som befinner sig inom lagens ramar men som ändå kan ses som problematiskt eller stötande ska få vara kvar i arkiven. Informanterna redogör för att denna typ av material bör bevaras för att kunna visa en enhetlig bild av 4chan.

Det finns ett tydligt definierat förhållningssätt till de större arkivverksamheterna bland samtliga informanter. De betonar vikten av decentraliserade arkiv med uppmaningen att inte enbart förlita sig på de större arkiven. De enskilda arkivinitiativen vill möjliggöra att användarna får medel och verktyg att kunna arkivera själva. G lyfter fram hur denna typ av decentraliserad form av arkivering möjliggör bevarande av olika typer av material i en större skala, och framhåller att det finns risker med att helt förlita sig på centraliserat bevarande. Även E går i liknande tankegångar och menar att de stora arkiven inte ska ses som de enda alternativen för bevarande, utan uppmärksammar bevarande som är utspritt hos olika verksamheter och individer. Samtidigt som nackdelar med en större och mer officiell organisation lyfts fram kan man utträna att informanterna trots detta, anser att de större arkiven är mest optimerade för att sköta bevarandet av information. De mer officiella arkiven har resurser och utrymme som informanterna inte har.

5. 3 Den dominerande hegemonin och de alternativa praktikerna inom arkivsfären

Vad som framgår av informanternas utsagor är att det finns ett flertal aspekter kring bevarande och tillgängliggörande där verksamheterna skiljer sig från varandra. Deras olikheter kan ses som en konflikt kring betydelsebildning, där kampen utförs mellan parterna kring olika definitioner och begrepp inom arkiv. Williams lyfter fram att en avvikande mening eller praxis kan tolereras av den verksamma dominerande kulturen. Den dominerande hegemonin kan dock uppfatta samma avvikande meningar och praxis på annorlunda sätt vid ett senare skede, bland annat kan den dominerande hegemonin se dessa som utmanande eller rent av avfärda dem (Williams, 1997:320). I följande avsnitt kommer informanternas utsagor jämföras och analyseras utifrån deras olika positioner i frågor gällande förhållningssätt till lagstiftningen, bevarande, urval, gallring, tillgängliggörande och framförallt informationsvärdering av stötande material.

När det kommer till hur informanterna förhåller sig till lagstiftningen finns det en samstämmighet bland samtliga verksamheter. Lagen framstår som en objektiv princip och är oemotsagd (Jørgensen och Phillips, 2000:55). Samtliga informanter har en tydlig definition av olagligt material som innefattar bland annat material som är integritetskränkande, bevis på brott eller material där mänskliga rättigheter kränks. Williams anser att lagstiftningen används av den dominerande hegemonin för att dra gränser gentemot de alternativa praktikerna. Inom vissa områden kan de inte tillåta alltför mycket alternativ praktik och

erfarenhet utanför sig själv utan att riskera sin position (Williams, 1997:319). Vad som även framgår i samtliga verksamheters förhållningssätt till lagen är att de befinner sig i ett större sammanhang där deras inklusion beror på efterföljande av uppsatta lagar. Williams lyfter fram hur de alternativa hegemonierna kan anpassas och tolereras av den verksamma dominerande hegemonin. I vissa fall oavsett grad av konflikt eller variation kan den dominerande hegemonin och de alternativa hegemonierna verka sida vid sida så länge de alternativa inte spränger gränserna som är satta av den dominerande hegemonin (Williams, 1997:318). Detta pekar på att samtliga verksamheter får bedrivas, men på villkor som är bestämda av en större samhällelig hegemoni.

Vad som även framgår av informanternas utsagor är att ekonomiska medel indirekt styr beslut kring urval, bevarande och framförallt vad som ska tillgängliggöras, vilket ter sig på olika sätt för de olika verksamheterna. På grund av sin position och sitt uppdrag behöver de etablerade arkivverksamheterna förhålla sig till externa parter i beslut kring vad som bevaras och tillgängliggöras, eftersom de tillhandahåller arkivens resurser. De större arkivverksamheterna styrs av finansiella medel som främst kommer från statligt håll. De har ett tydligt uppdrag gentemot allmänheten och en tydligare profil att förhålla sig till, vilket återspeglas i vad de bevarar och tillgängliggör. De enskilda arkivinitiativen har däremot mindre finansiella medel från utomstående, vilket i sin tur innebär färre externa parter att förhålla sig till. De får större utrymme att tillgängliggöra ett större spektra av material, som ännu inte är officiellt etablerat som historiskt värdefullt att bevara. Samtidigt bidrar begränsade finansiella medel till att de enskilda arkivinitiativen inte har samma förvarings- och lagringskapacitet som de etablerade arkivverksamheterna. Det är så pass stora informationsmängder som samlas in, vilket leder till att man riskerar att förlora överblicken av samlingarna. I de stora informationsmängderna förekommer olagligt innehåll frekvent, vilket behöver filtreras bort genom manuell handpåläggning. Detta kräver tid och resurser som många av de enskilda arkivinitiativen inte har. Innehavande av olagligt material kan även ge kostsamma konsekvenser och juridiska påföljder som de enskilda arkivinitiativen har svårt att återhämta sig ifrån.

Skillnad kan även utrönas i de olika parternas förhållningssätt till användarna i relation till bevarande, gallring och tillgängliggörande. Det finns skillnader i hur de större arkivverksamheterna och de enskilda arkivinitiativen förhåller sig till användarna, både i hur verksamheterna försöker nå dem och vad användarna får tillgång till i samlingarna. De större arkiven har en centraliserad struktur som i sin tur påverkar deras förhållningssätt till användarna. De utåtriktade aktiviteter som de etablerade arkivverksamheterna har, innefattar bland annat föreläsningar, workshops och utställningar. Ett flertal av de etablerade arkivverksamheterna ska också enligt lag tillgängliggöra allmänna handlingar genom utlämning. Om materialet är av känslig karaktär eller består av personuppgifter kan det vara sekretessmarkerat, vilket innebär att användarna behöver ta sig förbi trösklar i form av sekretessprövning för att ta del av informationen. Sättet som användarna får ta del av

informationen från de etablerade arkivverksamheterna är kontrollerad och noggrant avvägt. De enskilda arkivinitiativen ger däremot användarna en mer aktiv roll. Användarna är inkluderade i arkiveringen som aktörer istället för att vara passiva mottagare. Framförallt etableras vikten av ett decentraliserat arkiv, där bevarande utförs av flera olika aktörer, snarare än av ett fåtal. Bland annat försöker flera av de enskilda arkivinitiativen främja privat samlande. Användarna tillåts då vara en aktiv del av arkiven genom att ladda upp egna samlingar. Decentralisering anses fördelaktigt för de enskilda arkivinitiativen eftersom bevarande sker på olika fronter och där flera perspektiv lyfts fram. Användarna har även en aktiv roll i gallringsprocessen. När olagligt material påträffas av användarna, anmäls detta till verksamheten som sedan gallrar informationen. På så sätt sker gallring retroaktivt, vilket enligt flera av de enskilda arkivinitiativen är ett nödvändigt ont för att arkivbeståndens innehåll ska hålla sig innanför lagen.

I frågan om informationsvärdering, kan man uttyda att de olika parterna är tydligt präglade av sina positioner, som sätter ramarna för hur verksamheterna förs. Dock grundar sig skillnaden främst på om de hanterar analog information eller digital webbaserad information. Det som är utmärkande och värt att notera är att de större webbaserade arkiven som räknas till de etablerade arkivverksamheterna, går i liknande tankegångar som de enskilda arkivinitiativen. De etablerade arkivverksamheterna som främst hanterar analog information, understryker att objektivitet krävs i informationsvärderingen. Det finns ett tydligt ställningstagande mot att blanda in personliga åsikter och värderingar. Objektiviteten kan dock vara svår att applicera vid bedömning av samlingars värde för framtida forskning, i synnerhet när det kommer till enskilda samlingar från privata instanser. Flera av informanterna från de etablerade arkivverksamheterna lyfter fram svårigheter med att informationsvärdera materialet utan tydliga riktlinjer eller underlag. Framförallt är det svårt att inte falla in i subjektiva bedömningar. Vad som framgår är att diskussionen rörande subjektivitet kontra objektivitet främst existerar hos de etablerade arkivverksamheterna. Detta grundar sig i att deras tydligt definierade uppdrag och ansvar gentemot allmänheten är juridiskt reglerat. De etablerade arkivverksamheterna framhåller att som representanter för en offentlig verksamhet behöver de upprätthålla en profil som grundar sig i transparens och objektivitet för att kunna bibehålla sin trovärdighet som myndigheter och institutioner. När det kommer till verksamheterna som hanterar digital webbaserad information är samma diskussion inte lika närvarande. Att behöva göra urval är ett vedertaget arbetssätt; det anses självklart att samla in material som man själv anser är intressant. För många av de större webbarkiven är målbilden att kunna samla in så mycket webbaserat material som möjligt, medan för de enskilda arkivinitiativen är arkiveringen fokuserad och berör oftast vissa särskilda teman.

I relation till informationsvärdering kan man utröna olika ståndpunkter bland informanterna kring vad som definieras bevarandevärd material, vilket reflekterar deras olika positioner gentemot varandra. Det finns en samstämmighet bland informanterna kring synen på vad arkiv ska bestå av. Deras definition är att arkiv består av material som har tydligt definierat

bevarandevärde. Det finns etablerade och formaliserade sätt att hantera arkivmaterial som samtliga informanter förhåller sig till och som vissa positionerar sig mot. Allt som mottas och tillgängliggörs av de etablerade arkivverksamheterna utförs utifrån en noggrann avvägning. Det leder till ett kontrollerat flöde av material och en överblick av deras bestånd. Samtidigt kan det bidra till att vissa typer av material förbises. I vissa fall kan det vara ett medvetet val från verksamheterna att inte ta in vissa typer av material som inte går i linje med deras uppdrag eller existerande samlingar. Kontroversiellt material kan i dessa fall hamna i skymundan, trots dess potentiella aktualitet eller historicitet. Denna typ av problematik kan knytas an till Williams, som poängterar att trots den dominerande hegemonins position bland alla hegemonier, finns det områden som den dominerande kulturen är oförmögen att förstå på grund av sin oflexibla karaktär (Williams, 1997:320). Exempelvis ser informanterna E och G fördelen med enskilda arkiv eftersom dessa kan inneha typer av material som de etablerade verksamheterna oftast inte kan samla in. De enskilda arkivinitiativen har utrymmet att kunna arkivera material som i nuläget ses som kontroversiellt, och som ännu inte har ett tydligt definierat bevarandevärde. De enskilda arkivinitiativens rörlighet utmanar de etablerade arkivverksamheternas position genom att erbjuda användarna material som inte finns i de etablerade arkiven.

Vad som framgår i de etablerade arkivverksamheternas förhållningssätt till kontroversiellt respektive stötande material kan knytas an till Stallybrass och White som skriver:

The 'top' attempts to reject and eliminate the 'bottom' for reasons of prestige and status, only to discover, not only that it is in some way frequently dependent upon that low-Other (in the classic way that Hegel describes in the master-slave section of the Phenomenology), but also that the top includes that low symbolically (...) It is for this reason that what is socially peripheral is so frequently symbolically central. The low-Other is despised and denied at the level of political organization and social being whilst it is instrumentally constitutive of the shared imaginary repertoires of the dominant culture. (Stallybrass & White, 1986:5ff.)

Stallybrass och White menar att vad som definieras som *låg kultur* står i relation till definitionen för *hög kultur*. För att kunna definiera vad som är värdefullt krävs även definition av dess motsats. De etablerade arkivverksamheterna definierar vilket material som är historiskt värdefullt utifrån dikotomin mellan högt och lågt. Vad man kan uttyda från informanternas utsagor, främst från de enskilda arkivinitiativen, finns det en bild av att det sker en prioritering kring vad för slags material som accepteras av de etablerade arkivverksamheterna. De enskilda arkivinitiativen anser att material som 4chan inte erkänns, trots att det utgör ett produkt av vår samtid. De etablerade arkivverksamheternas urvalsprocess etablerar vad för slags material som anses ha bevarandevärde, vilket följaktligen sätter gränserna för definitionerna av hög och lågt. Det sker ett gensvar från de enskilda arkivinitiativen som väljer att gå mot de etablerade arkivverksamheternas definitioner, genom att försöka etablera värde i material som exempelvis 4chan. Williams

som lyfter fram att hegemonin inte ska uppfattas som en enkel opinion eller manipulation utan är ett sammanhang av praxis, meningar och förväntningar som uttrycks i vår förståelse av den upplevda verkligheten. Det är en uppsättning av meningar och värderingar som ömsesidigt förstärker varandra när de sätts i praktik. Williams poängterar att denna struktur konstituerar en verklighetskänsla och därmed en absolut verklighet som de flesta har svårt att komma förbi inom de flesta livsområden (Williams, 1997:317). Hos Williams framgår en viktigt poäng som kan appliceras i relationen mellan de etablerade arkivverksamheterna och de enskilda arkivinitiativen. Skapande av värde kan ses som en del av ett större ramverk som de etablerade arkivverksamheterna befinner sig i och som hela arkivsfären förhåller sig till. Inom de etablerade arkivverksamheterna finns en uppsättning av praxis, meningar och värderingar som är naturaliserade. På grund av deras dominerande position inom arkivsfären, sätter deras praxis, meningar och värderingar ramverket för definitionerna av högt och lågt som alla andra förhåller sig till.

Vad som är värt att notera, är att de etablerade arkivverksamheterna utifrån sina positioner, potentiellt kan generera värde hos material som tidigare inte ansetts värdefullt att bevara. Ett sådant ställningstagande kan ses som ett uttryck för hur den dominerande hegemonin ständigt behöver försvara sin position. För att knyta an till Williams, måste följaktligen de etablerade arkivverksamheterna försvara sina positioner genom att bli mer flexibla och expandera sin syn på vad som definieras bevarandevärdt. Exempel på detta är bland annat den etablerade arkivverksamhet som F arbetar för. Likt de enskilda arkivinitiativen, erkänner de värdet i kontroversiellt material som 4chan. Deras insamlingsstrategi inkluderar både massinsamling och riktade arkiveringsinsatser som fokuserar på särskilda teman. Materialet tillgängliggörs och publiceras direkt till användarna på samma sätt som hos de enskilda arkivinitiativen. Det kan ses som ett uttryck av att verksamheten omformulerar och försvarar sin position genom att anamma de enskilda arkivinitiativens arbetssätt för att utvidga sin hegemoniska räckvidd (Williams, 1997:323). I vissa fall kan det innebära att utvidga sitt maktanspråk till områden där alternativa hegemonier verkar. De säkrar sin position genom att omformulera vissa delar av sin praktik och förskjuter på så sätt definitionerna av hög och låg kultur.

Följaktligen, om material som 4chan ska värderas högre och erkännas, behöver fler etablerade arkivverksamheter erkänna materialet som bevarandevärdt. De enskilda arkivinitiativen besitter inte positionerna som möjliggör generering av värde i materialet. Men på grund av deras flexibilitet och tillgänglighet, kan de sätta press på de etablerade arkivverksamheterna. Vad som framgår är hur de enskilda arkivinitiativen utmanar de etablerade arkivverksamheterna. Williams lyfter fram hur alternativa hegemonier kan förändra separata element hos den dominerande hegemonin utan att förändra deras positioner. Detta resulterar i att den dominerande kulturen förvandlas i många av sina separata element, men inte i dess centrala formation. Den dominerande hegemonin behöver ständigt förändras, dels för att kunna förbli dominant och dels för att den ska bibehålla sitt maktanspråk (Williams, 1997:323). Genom att de enskilda arkivinitiativen sätter press på de etablerade

arkivverksamheterna kan förändring hos de sistnämnda ske. För att kunna försvara sin position som det dominerande och för att förbli relevant för användare, behöver de etablerade arkivverksamheterna utvidga sina insamlingsområden. Det finns egentligen lite som talar för att de etablerade arkivverksamheterna inte kan bevara material som 4chan, trots deras offentliga uppdrag. Många av de etablerade arkivverksamheterna har möjlighet att motta enskilda samlingar. Frågan blir kring hur materialet ska tillgängliggöras och publiceras för användare. Vad som framgår från utsagorna, är att de undviker att tillgängliggöra material som kan påverka deras offentliga profil och relation till allmänheten. Även om det finns förståelse för deras offentliga uppdrag gentemot allmänheten, kan sådana ställningstaganden vara till en nackdel längre fram. De riskerar att missa bevarande av relevant material från sin samtid och kan då tappa sin relevans för användarna överlag, vilket kan leda till att deras position som den dominerande hegemonin undermineras. De etablerade arkivverksamheter som utökar sina insamlingsområden, anammar nya tekniska lösningar och som har strategier framtagna för digitalt material, har bättre förutsättningar att försvara sin position.

6. Slutsats

Frågeställningarna för undersökningen gällde hur arkiven förhåller sig till värdering av webbarkiverat material med stötande innehåll, och hur denna typ av material bevaras och tillgängliggörs. Föreliggande slutsats kommer sammanfatta och diskutera undersökningens resultat utifrån frågeställningarna. Undersökningen kommer att avslutas med egna reflektioner, och med att slutsatsen knyts samman med tidigare forskning där fortsatta forskningsbehov uppmärksammas.

I informanternas utsagor framgår det tydligt att det finns olika förhållningssätt till stötande material. Den enda frågan som alla informanterna är samstämmiga kring är att stötande material, såvida det inte är av olaglig karaktär, ska bevaras. Vad som är intressant är att de större webbarkiven, som ingick i kategorin etablerade arkivverksamheter, i många avseenden var mer lika de enskilda arkivinitiativen än verksamheterna som tillhörde samma kategori. Den faktiska skiljelinjen kan utrönas mellan verksamheter som hanterar analogt material respektive webbarkiverat material. Det är kring dessa kategoriseringar som undersökningen fortsättningsvis kommer diskuteras utifrån.

Verksamheterna som hanterar analogt material, är skeptiska till att tillgängliggöra stötande material och uppmärksammar potentiella problem som kan uppkomma i samband med sådana beslut. Valet att inte tillgängliggöra material handlar främst om verksamheternas anseende bland allmänheten, vilket är sammankopplat med externa finansiella medel som verksamheten får tilldelat sig. Dessa faktorer styr hur urvalet för tillgängliggörande av arkivsamlingarna görs. Dessa verksamheter gör ingen ansats till att tillgängliggöra materialet i en större omfattning. Förhållningssätt till tillgängliggörande av stötande material är

annorlunda hos både de etablerade webbarkiven och de enskilda arkivinitiativen. De är lika i många avseenden, exempelvis har dessa verksamheter liknande arbetssätt. Stötande material som befinner sig inom lagens ramar tillgängliggörs direkt. Flera av dessa verksamheter ser bevarandevärdet i materialet, och motiverar beslutet att tillgängliggöra materialet med att det finns en efterfrågan både från allmänheten och forskare.

Vad som kan uppmärksammas är att flera av informanterna inte tidigare reflekterat kring problematik gällande definitionen av stötande, och likställer begreppet initialt med olaglighet. Winther Jörgensen och Phillips påpekar att även om makt betecknar krafter och processer som skapar den sociala omvärlden och gör den meningsfull, pekar makt även på den sociala omvärldens föränderliga karaktär. Kunskaper, identiteter och sociala relationer är till en viss utsträckning skiftande, då de vid en given tidpunkt är på ett bestämt sätt. Samtidigt finns det oändligt många potentiella betydelser och definitioner som för tillfället utesluts på grund av de rådande premisserna (Winther Jörgensen & Phillips, 2000:45). Jag upplevde en teoretisk och definitionsmässig begränsning i att få fram hur informanterna hanterade stötande material som inte var olagligt. Den initiala och generella reaktionen hos informanterna var att de inte höll på med censurering av material, när frågor gällande definitioner av begreppet stötande dök upp. Det här kan ses som ett tydligt exempel på hur frågor kring stötande material sällan diskuteras inom arkivsfären. Det blev desto svårare att definiera begreppet i relation till webbarkiv, särskilt i intervjuerna med arkivverksamheter som främst hanterar analogt material. Det var inte aktuellt att samla in eller hantera webbarkiverat material för flera av dessa verksamheter, vilket medförde svårigheter i intervjuerna med att få informanterna att resonera kring dessa frågor.

Bortsett från tillgängliggörande, finns det andra skillnader som framkom under undersökningen. I frågor gällande gallring och urval har webbarkiven presenterat alternativa strategier som frångår den traditionella hanteringen av arkiv. Samtidigt ger deras strategier upphov till nya frågor som är komplexa. Med den stora mängd information som samlas in till webbarkiven, finns det svårigheter med att få en tydlig överblick av vad som ingår i deras samlingar. Detta kompliceras ytterligare av att användarna får ladda upp eget material hos flertal av webbarkiven. Dock anser dessa verksamheter, att fördelen med att göra användaren delaktig, är att perspektiv som annars hade förbisetts och inte upptäckts, lyfts fram..

Ett annat huvudtema som kan utrönas från informanternas utsagor berör centralisering kontra decentralisering i frågan om relationen mellan större och mindre arkiv. I denna fråga återgår informanterna till sina tidigare grupperingar, där de större webbarkiven framhåller liknande förhållningssätt som de andra etablerade arkivverksamheterna. Centralisering ses som det främsta tillvägagångssättet för att bevara information långsiktigt. Dock finns det en skillnad beroende på om verksamheten hanterar analogt eller webbarkiverat material. Verksamheterna som hanterar analogt material, är av åsikten att enskilda privata bestånd ska inkorporeras i större etablerade samlingar om materialet anses ha bevarandevärde. En tydlig gräns dras

mellan vad som anses som privat samlande och arkivering. Motiveringen är att privat samlande kan ha varierande kvalitet, och baseras oftast på individers intressen, snarare än på behov hos framtida användargrupper. Detta speglas i deras urvalsprocess kring privata samlingar, där det ofta kan uppkomma svårigheter med informationsvärderingen. Verksamheterna har oftast inga tydliga riktlinjer att följa och får därför bedöma materialet utifrån deras yrkesmässiga erfarenhet, befintliga resurser och vad som finns i deras nuvarande samlingar. De större webbarkiven har ett annorlunda tillvägagångssätt som inbegriper att de accepterar allt material som lämnas in av privatpersoner. De arbetar även proaktivt med att få tag på enskilda bestånd som kan tänkas ingå i nuvarande samlingar. De etablerade webbarkiven erkänner bevarandevärde hos de enskilda samlingarna, trots deras olikheter, samtidigt som de gärna vill att materialet ska inkorporeras i deras egna samlingar. Något som visar på de etablerade webbarkivens framhävande av en mer centraliserad arkivsfär, är att de inte definierar dessa samlingar som "riktiga" arkiv i sin egen rätt utan som privata samlingar, som förr eller senare kommer ingå i större och etablerade samlingar. Deras perspektiv på centraliserade arkiv och förhållningssätt till enskilda arkiv visar på att de har en tydlig bild av vilka verksamheter som man anser att uppgiften och kunskapen kring arkivering ligger hos.

Samtidigt framgår det att de enskilda arkivinitiativen tillhandahåller tjänster och kunskap som fortfarande inte är etablerade inom de flesta större arkivverksamheter. Även i denna fråga kan man utrona att skillnaden är som störst mellan verksamheterna som hanterar analogt respektive webbarkiverat material. De etablerade arkivverksamheterna som hanterar analogt material, håller fast vid definitioner av arkivbegrepp och arbetssätt som inte är anpassade för digital information eller för den fortgående tekniska utvecklingen. De större webbarkiven frångår de traditionella arkivbegreppen och arbetssätten i flertalet aspekter, där de i flera fall liknar de enskilda arkivinitiativen. Detta ger de större webbarkiven fler möjligheter att kunna täcka fler områden av material som kan tänkas efterfrågas av samtida användare. Samtidigt kan man utrona en viss oflexibilitet hos samtliga etablerade arkivverksamheter, som är begränsande för dem i många aspekter.

Williams poängterar att det alternativa antas säga något viktigt om den dominerande kulturen som det står i relation till (Williams, 1997:319). Existensen av de enskilda arkivinitiativen kan tänkas täcka behov hos användare som de flesta institutioner ännu inte lyckats identifiera eller se som relevant. Därför kan de enskilda arkivinitiativen utifrån sin flexibla position utmana de etablerade arkivverksamheterna, och i synnerhet verksamheterna som ännu enbart hanterar analogt material. De etablerade arkivverksamheterna behöver därför expandera till tidigare förbisedda områden för att kunna försvara sin position som den dominerande. De behöver därför förskjuta gränserna som de själva har satt, och omformulera sina synsätt för att anpassa verksamheten till nuvarande förutsättningar. Ett annat exempel på hur de enskilda arkivinitiativen utmanar de etablerade arkiven, är förskjutningen av vad som definieras som bevarandevärd material. Flera av de enskilda arkivinitiativen lyfter fram synen av att de etablerade arkivverksamheterna förbiser eller struntar i material som 4chan. Vidare anser de

att det finns en efterfrågan av materialet, vilket är anledningen till varför flertal enskilda initiativ kring arkivering av 4chan har uppkommit. För att de etablerade arkivverksamheterna ska fortsätta vara relevant för användare, behöver de utöka definitionerna för vad som anses bevarandevärd.

Avslutningsvis, utifrån undersökningens slutsats, efterfrågas en mer omfattande diskussion gällande förhållningssätt till stötande material. Den här undersökningen har lagt grunden för frågeställningar om arkivering och tillgängliggörande av webbaserat material med stötande innehåll, som är relevanta att undersöka djupare samt vidareutveckla. Williams framhåller att de alternativa hegemonierna är, liksom den dominerande hegemonin, utsatta för historisk variation (Williams, 1997:319). Vad som definieras som stötande eller kontroversiellt förändras över tid och är tätt sammankopplat med hur resten av samhället ser ut. Som tidigare nämnt finns flertal projekt inom ABM-sektorn som adresserar denna typ av problematik, men som har fokus på äldre analoga handlingar. Ett sådant exempel är nätverket DOSS, med skriften "Känsliga och svåra teman vid samtidsdokumentationer, erfarenheter, etik och metod" (Fredriksson, Stenström & Hallberg, 2014). Förutom att undersöka förhållningssätt till stötande material från det förgångna, behöver vi även uppmärksamma digital och webbaserad information med stötande innehåll som produceras i samtiden. Vi behöver erkänna och ta tillvara på informationen som produceras i internets mörka skrymslen och vad den kan berätta om vår samtid för framtida generationer.

7. Källförteckning

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.
- Berglund, M, & Demir, C. (2012). *Vem är du på Flashback Forum? : En studie av identitetskapande på ett forum*. Diss., Umeås Universitet.
- Bernstein, M. S., Monroy-Hernández, A., Harry, D., André, P., Panovich, K. & Vargas, G. G. (2011). "4chan and /b/: An Analysis of Anonymity and Ephemerality in a Large Online Community". *ICWSM*.
<https://www.aaai.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM11/paper/viewFile/2873/4398>
(Hämtad 2018-05-23).
- Boréus, K. (2011). *Texter i vardag och samhälle. I: Ahrne, G. och Svensson, P. (red.). Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.
- Brandhill, T.S. (2015). *Svenskhet på Flashback forum? : Idealtypsanalys om Svenskhet utifrån fyra implicita kulturdefinitioner om svenskhet/svensk kultur på Flashback forum*. Diss., Linneuniversitetet.
- Cook, T. & Schwartz, J.M. (2002). Archives, records, and power: From (postmodern) theory to (archival) performance. *Archival Science*, 2 (3/4), pp. 171-185.
<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=lih&AN=ISTA3801507&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 2018-03-30).
- Cook, T. (2001). Fashionable Nonsense or Professional Rebirth: Postmodernism and the Practice of Archives. *Archivaria*, 51, pp. 14-35.
<https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12792> (Hämtad 2018-03-30).
- Costa, M., Gomes, D. & Silva, M. (2017). The evolution of web archiving, *International Journal On Digital Libraries*, 18(3), pp. 191–205. doi: 10.1007/s00799-016-0171-9.
- Crook, E. (2009). Web archiving in a Web 2.0 world. *The Electronic Library*, 27(5), pp. 831–836. doi: 10.1108/02640470910998542.
- Dahlberg, N. & Bryskhe, J. (2017). "När jag använder TOR blir jag en helt annan person" : *En kvalitativ intervjustudie om motiven bakom användningen av Tor Browser och The Dark Web*. Diss., Högskolan i Jönköping.
- De Zeeuw, D. (2017). Immunity from the image: The right to privacy as an antidote to

- anonymous modernity. *Ephemera: Theory & Politics In Organization*, 17(2), pp. 259–281.
- <https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=123896727&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 2018-03-30).
- Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2011). Intervjuer. I: Ahrne, G. och Svensson, P. (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.
- Fredriksen, C., Stenström, Å. & Hallberg, P. (2016). *DOSS - Dokumentation av Samtida Sverige: Känsliga och svåra teman vid samtidsdokumentationer - erfarenhet, etik och metod*. Vänersborg: Västarvet.
- Fägerborg, E. 2011. Intervjuer. I: Kaijser, L. och Öhlander, M. (red.). *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur: Lund.
- Gilliland, A. J. & McKemish, S. (2014). The Role of Participatory Archives in Furthering Human Rights, Reconciliation and Recovery.
- <https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edssch&AN=edssch.oai%3aescholarship.org%2fark%3a%2f13030%2ft346521tf&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 2018-03-30).
- Gilliland-Swetland, A. och Eppard, P. (2000), Preserving the authenticity of contingent digital objects: the InterPARES project.
- D-Lib Magazine*, 6 (7/8). <http://www.dlib.org/dlib/july00/eppard/07eppard.html> (Hämtad 2018-03-30).
- Hakala, J. (2004). Archiving the Web: European experiences. *Program*, 38, pp. 176-183. doi: 10.1108/00330330410547223
- Hine, G., Onalapo, J., de Cristofaro, E., Kourtellis, N., Leontiadis, I., Samaras, R., Stringhini, G. & Blackburn, J. (2017). Kek, Cucks, and God Emperor Trump: A Measurement Study of 4chan's Politically Incorrect Forum and Its Effects on the Web.
- <https://arxiv.org/abs/1610.03452> (Hämtad 2017-12-20)
- Kallberg, M. (2012). Archivists 2.0: Redefining the archivist's profession in the digital age. *Records Management Journal*, 22(2), pp. 98–115. doi: 10.1108/09565691211268162.
- Knuttila, L. (2011). User unknown: 4chan, anonymity and contingency.

- First Monday*. 16(10), p. 42.
<https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edo&AN=66333712&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 2018-03-30).
- Manivannan, V. 2013. FCJ-158 Tits or GTFO: The logics of misogyny on 4chan's Random. *Fibreculture Journal*. (22), pp. 108.
<https://doaj.org/article/fbf7c78cf2f74ea58777410b79f3ef93> (Hämtad 2018-03-30).
- Messner, C. (2010). A Reprieve from the Panopticon: Spaces without Introspection. *International Journal of the Humanities*, 8(4), pp. 117–123.
doi: 10.18848/1447-9508/CGP/v08i04/42905.
- Nagle, A. 2017. *Kill all normies: online culture wars from 4chan and tumblr to Trump and the alt-right*. Hants: Zero Books.
- Nicolic, D. (2017). The future is ours. I: Johansson, C. och Bevelander, P. (red.). *Museums in a time of migration*. Malmö: Nordic Academic Press.
- Sköld, O. (2015). Documenting Virtual World Cultures: Memory-Making and Documentary Practices in the City of Heroes Community. *Journal of Documentation*, (2), p. 294.
doi: 10.1108/JD-11-2013-0146.
- Snickars, P. 2011. Archival Transitions: Some Digital Propositions. I Bolton, K. & Olsson, J. (red.). *Media, Popular Culture, and the American Century*. London: John Libbey Publishing, 301-329.
<http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:750490/FULLTEXT02.pdf>
(Hämtad 2018-03-30).
- Stallybrass, P. & White, A. (1986). *The politics and poetics of transgression*. Ithaca, N.Y: Cornell University Press.
- Van der Nagel, E. & Frith, J. (2015). Anonymity, pseudonymity, and the agency of online identity: Examining the social practices of r/Gonewild. *First Monday*. 20 (3).
doi: 10.5210/fm.v20i3.5615
- Williams, R. (1997). Bas och överbyggnad i marxistisk kulturteori. I Furuland, L. & Svedjedal, J (red.). *Litteratursociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Winther Jörgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur: Lund.

Lagar

PUL 1998:204. *Personuppgiftslag*.

Hemsidor

Archiveteam. (2018). 4chan. *Archiveteam*.

<https://www.archiveteam.org/index.php?title=4chan> (Hämtad 2018-05-23)

Lotsson, A. (u.å.). Digital millennium copyright act. *Computer Sweden - IT-ord*.

<https://it-ord.idg.se/ord/digital-millennium-copyright-act/> (Hämtad 2018-05-23)

Lotsson, A. (2018) Hämndporr. *Computer Sweden - IT-ord*.

<https://it-ord.idg.se/ord/hamndporr/> (Hämtad 2018-05-23)

Lowry, H. (2018). Protocols for describing and managing racially offensive archives.

Liverpool University Centre for Archive Studies.

<https://www.liverpool.ac.uk/events/event/?eventid=88089> (Hämtad 2018-05-23)

Polisen. (2016). Näthat - lagar och fakta. *Polismyndigheten*.

<https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/It-relaterade-brott/Nathat/>

(Hämtad 2017-12-30)

Webbartiklar

Berglund, H. & Holm, K. (2018). S vill ha fortsatt restriktiv migrationspolitik. *Sveriges*

Television. 5 maj.

<https://www.svt.se/nyheter/s-vill-ha-fortsatt-restriktiv-migrationspolitik>

(Hämtad 2018-05-23).

Williams, Z. (2012). What is an internet troll?. *The Guardian*. 12 juni.

<https://www.theguardian.com/technology/2012/jun/12/what-is-an-internet-troll>

(Hämtad 2018-03-30)

Powerpoint

Jilderyd, E. (2017). EU:s dataskyddsförordning. *Riksarkivet*. [PowerPoint-presentation].

https://riksarkivet.se/Media/pdf-filer/doi-t/eus_dataskyddsförordning_elisabeth_jilderyd_datainspektionen.pdf (Hämtad 2018-04-02)

Intervjuer

Informant A; Ägare av enskilt arkivinitiativ kring 4chan. (2018).

Skriftlig Discord-intervju 7 mars.

Informant B; Arkivarie vid etablerad arkivverksamhet. (2018).

Intervju 6 mars.

Informant C; Ägare av enskilt arkivinitiativ kring 4chan (2018).

Intervju via e-post 21 mars.

Informant D; Arkivarie vid etablerad arkivverksamhet. (2018).

Intervju 14 mars.

Informant E; Arkivarie vid enskilt arkivinitiativ (2018).

Skype-intervju 15 mars.

Informant F; Museiintendent på ett universitet. (2018).

Skype-intervju 22 mars.

Informant G; Medlem i ett webbarkiveringsnätverk. (2018).

Skriftlig Discord-intervju 21 mars.

Informant H; Medarbetare vid etablerad arkivverksamhet (2018).

Intervju via e-post 29 mars.

8. Bilagor

Bilaga 1: formulär för informerat samtycke

Information för deltagare och informerat samtycke

Bakgrund och syfte

Jag heter Shirley Chan. Jag arbetar för närvarande på min masteruppsats i arkiv-, biblioteks- och informationsvetenskap respektive museologi (ABM) som är en undersökning av förhållningssätt inom etablerade arkiv och enskilda arkivinitiativ till arkivering och tillgängliggörande av webbaserat material med stötande innehåll med fokus på diskussionsforumet 4chan.org. Uppsatsens syfte är att 1) kartlägga förhållningssätt som kan finnas inom arkiv till webbaserat material med stötande innehåll 2) hur dessa olika förhållningssätt till stötande material står i relation till varandra.

Datainsamling och deltagare

Inom ramen för undersökningen kommer det empiriska materialet samlas in genom intervjuer. Informanterna har valts ut baserat på deras relevans till forskningsområdet och deras praktiska och teoretiska kunskaper i arkivering och tillgängliggörande.

Undersökningens genomförande

Med varje informant genomförs en intervju som uppskattas ta 45-60 minuter. Vid intervjutillfällena är uppsatsens författare närvarande för dess genomförande. Med informantens godkännande kommer intervjun ljudinspelad och/eller nedtecknas.

Vilka är riskerna och fördelarna?

Det finns inga kända risker vid deltagande i undersökningen. Resultatet kan vara av intresse för forskare inom arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap respektive museologi och mer generellt inom forskning kring virtuella sociala nätverk.

Hantering av data och konfidentialitet

Informanternas namn kommer i den publicerade uppsatsen ha avidentifieras och placeras i olika kategorier som avspeglar roll och/eller befattning, vilket delvis begränsar möjligheten till konfidentialitet. Organisationsnamn kommer även anonymiseras. Efter att uppsatsen är skriven kommer ljudinspelning, transkribering och dokument där det förekommer namn och andra identifierbara element raderas.

Frivilligt deltagande

Deltagande i undersökningen är frivillig och deltagaren kan när som helst välja att avbryta sin medverkan.

Ansvar

Uppsatsens handledare är Ann-Sofie Klareld, universitetsadjunkt i avdelningen för ABM, Lunds universitet. Email: ann-sofie.klareld@kultur.lu.se

Kontakt

Shirley Chan: shirley.chan.269@student.lu.se

Formulär för informerat samtycke

Deltagande i undersökning:

Jag har tagit del av informationen gällande undersökningen. Jag har fått tillfälle att ställa frågor om undersökningen som har blivit besvarade. Jag ger mitt samtycke till att delta i den här undersökningen.

Deltagarens namn _____

Deltagarens underskrift _____

Datum _____

Dag/månad/år

Intervjuarens namn _____

Intervjuarens underskrift _____

Datum _____

Dag/månad/år

INFORMATION FOR PARTICIPANTS AND INFORMED CONSENT

BACKGROUND AND PURPOSE

My name is Shirley Chan. I'm currently writing my master's thesis in archival and information science. The subject of the thesis is policies and approach within the archival community to archival and making available of web based material with sensitive/offensive content with focus on the messageboard 4chan.org. The purpose of the thesis is to investigate and create a deeper understanding of 1) the policies and approaches within the archival community both in established archives and smaller archival projects to web based material with sensitive/offensive content 2) how these several archival positions stand in relation to each other in their approach to sensitive/offensive content.

INQUIRY CONCERNING PARTICIPATION

We will be conducting a data collection in the form of interviews. The informants have been chosen on the basis of their affiliation within the archival community both locally and internationally, as well as their practical and theoretical knowledge in the processes of archival and accommodation of archival material

HOW THE STUDY BE CONDUCTED?

The participant will be interviewed once. The interview is estimated to take between 45-60 minutes and will be conducted by the author of the thesis. If consent is given by the participant, the interview is recorded and/or written down.

WHAT ARE THE RISK/ADVANTAGES?

There are no known risk in participating in the interview. The results of the thesis may be of interest to researchers within archival and information science and other parties involved in research concerning the web and virtual social networks.

DEALING WITH DATA AND CONFIDENTIALITY

The names of the participants will be removed and placed in different categories that may reflect the role and/or position of the participant within the archival community, which partially limits the possibility of confidentiality. Organizational entities will also be the subject to data anonymization. The sound recordings, transcripts and documents where the participants name is written down will be deleted.

VOLUNTARINESS

Participation is voluntary and the participant may withdraw at any given time.

RESPONSIBILITY

The supervisor of the thesis is Ann-Sofie Klareld, lecturer in division of ALM at Lunds University. Email: ann-sofie.klareld@kultur.lu.se

CONTACT

Shirley Chan: shirley.chan.269@student.lu.se

CONSENT FORM

PARTICIPATION

I have been given information concerning the study. I have been given the opportunity to make inquiries concerning the study and any such inquiries have been answered to my satisfaction. I consent voluntarily to participating in this study.

Print Name of participant _____

Signature of participant _____

Date _____

Day/month/year

Print name of person taking the consent _____

Signature of person taking the consent _____

Date _____

Day/month/year

Bilaga 2: frågemall

INTERVJUFRÅGOR - MALL

Teman/nyckelord

Anonymitet, 4chan, internetforum, webbarkivering, internet, webbsidor, personuppgifter, sekretess, stötande, känsligt, begränsningar, resurser, lagkrav, anseende

Arkivbegrepp: Arkivering, insamling, informationsvärdering, urval, gallring, bevarande, publicering, tillgängliggörande

Frågemall (sv)

Arkivering

Vad använder man för teknik för att webbarkivera?

Hur hanterar ni webbaserat material?

Hur ser resurserna för webbarkivering ut?

Hur ser ni på arkivinitiativ som existerar utanför de större arkiven? Exempelvis privata samlare och enskilda samlingar.

Hur gör ni om arkivbildaren är anonyma?

Informationsvärdering/urval/gallring

Hur ser processen för informationsvärdering ut?

Hur ser urval och gallring ut?

Finns gallringsfrister?

Finns det några uttalade riktlinjer kring vad som får sparas och inte rent innehållsmässigt?

Bevarande

Hur ser lagringen ut?

Hur ser strategierna kring bevaringen ut?

Publicering/tillgängliggörande

Hur gör ni materialet sökbart?

Vilka målgrupper vänder ni er till?

Stötande material

Vad definerar ni som stötande material?

Hur ser ni på stötande material som finns på nätet?

Hur tillgängliggörs materialet?

Frågemall (eng)

Archiving

What kind of technique is used for web archiving?

How do you deal with web based material? Is there any certain measurements that are needed?

How does the resources of keeping the archive look like?

How to you perceive yourself in relation to other similar or more established archives?

Is there certain measurements that needs to be taken with material created by unknown archive producers?

Appraisal/selection/disposal

How does the process of appraisal look like?

Do you do any kind of selections on what to keep or discard?

Is there any time limit for disposal of the material?

Is there any certain guidelines of what kind of content to preserve or discard?

Preservation

How does the storing look like?

Do you have any guidelines or strategies concerning preservation of the material?

Publication/access

How do you make the material publicly available and searchable?

What is your target audience?

Offensive material

What do you define as offensive material?

How would you go about creating access of the material to the public? Is there any need of special measurements?